

Christelijk Lyceum Zeist

Examenreglement voor (voor)examenklassen vmbo, havo en vwo 2023/2024

Ingangsdatum: 1 oktober 2023

Datum: 13 juni 2023

VOORWOORD

De examentijd is voor alle leerlingen een spannende periode; met het doen van examens sluiten ze een belangrijke fase af en staan ze op de drempel van een nieuwe fase in hun leven. Natuurlijk willen ze niets liever dan óver die drempel stappen en het examen halen.

Ook voor de school is de examentijd ieder jaar weer spannend! Zal het de leerlingen lukken hun diploma te halen? Zullen ze slagen? We bereiden ze op de examens zo goed mogelijk voor en streven ernaar tijdens de examens omstandigheden te creëren waaronder leerlingen optimaal kunnen presteren.

Zowel voor de leerlingen als voor de school is het dus belangrijk dat het examen goed is georganiseerd en dat de geldende regels daarbij voor iedereen duidelijk zijn. Vandaar dit lijvige examenreglement. Hierin staan de spelregels die bij de schoolexamens en de centrale eindexamens van toepassing zijn. Begrippen worden uitgelegd, procedures beschreven en ook zaken als herkansingsmogelijkheden en resultaatbepalingen komen voorbij.

We wensen alle betrokkenen heel veel succes in de examenperiode!

dhr. K.J. Vreeker, rector a.i.

mw. G. Huisman, examensecretaris

INHOUDSOPGAVE

1. ALGEMEEN.....	4
1.1 Vaststelling Examenreglement.....	4
1.2 Begripsbepalingen.....	4
1.3 Toelating tot het eindexamen.....	5
1.4 Afnemen eindexamen.....	5
1.5 Onregelmatigheden (artikel 2.61 WVO en 3.58 Uitvoeringsbesluit WVO).....	5
1.6 Commissie van Beroep (artikel 2.63 WVO).....	6
1.7 Geheimhouding.....	6
1.8 Bewaren en inzien examenwerk.....	6
1.9 De examencommissie.....	7
1.9.1 Werkzaamheden (artikel 2.60.e WVO).....	7
1.9.2 Samenstelling examencommissie (artikel 2.60.d WVO).....	8
1.9.3 Taken van de examensecretaris (artikel 2.51.a WVO).....	8
2. INHOUD VAN HET EXAMEN.....	8
2.1 Examenprogramma (artikel 2.54 WVO).....	8
2.2 Indeling eindexamen; profielwerkstuk (artikel 2.53 WVO).....	9
2.3 Keuze van eindexamenvakken.....	9
2.4 Examen op een hoger niveau.....	9
2.5 Eindexamenvakken.....	9
3. SCHOOLEXAMEN.....	9
3.1 Programma van toetsing en afsluiting (artikel 2.60.a WVO).....	9
3.2 Programma van toetsing en afsluiting: vaststelling (artikel 2.60.b WVO).....	10
3.3 Wijziging Programma van toetsing en afsluiting (artikel 2.60.c WVO).....	10
3.4 Schoolexamen (artikel 2.55 WVO).....	10
3.5 Algemene opmerkingen over het schoolexamen.....	11
3.6 Tijdstip.....	11
3.7 Deelname, (on)geoorloofd verzuim of te laat.....	12
3.8 Inhalen en herkansen.....	13
3.9 Herexamen schoolexamen vmbo zonder centraal examen.....	14
3.10 Vakken met alleen een SE - cijfer.....	14
3.11 Combinatievakken en -cijfer in het havo en vwo en de slaag-/zakregeling.....	16
3.12 Beoordeling en bekendmaking schoolexamen.....	16
3.13 Vaststelling SE-dossier.....	17
3.14 Klacht en klachtenprocedure.....	17
3.15 Onregelmatigheid en beroepsprocedure.....	17
3.16 Uitstel wegens een zwaarwegende reden.....	19
3.17 Ontheffingen en vrijstellingen in het algemeen.....	19
3.18 Niet bevorderd.....	20
3.19 Niet geslaagd.....	20
3.20 Maatwerk-PTA in het algemeen.....	21
3.20.7 Langzamer door het examenprogramma.....	21

3.20.8 Overstappen naar of instromen in de (voor)examenklas.....	22
3.20.9 Een extra vak in havo of vwo.....	22
3.20.18 Versnellen.....	23
3.20.19 Op hoger niveau.....	24
4. HET CENTRAAL EXAMEN.....	24
4.1 Tijdvakken en examendata (artikel 2.56 WVO).....	24
4.2 Verhinderende deelname centraal examen (3.29 Uitvoeringsbesluit WVO).....	25
4.3 Gang van zaken m.b.t. het centraal examen.....	25
4.4 Bepaling eindcijfer en beoordeling (3.32 Uitvoeringsbesluit WVO).....	26
5. UITSLAG, HERKANSING EN DIPLOMERING.....	27
5.1 Vaststelling uitslag (artikel 2.57 WVO en 3.33 Uitvoeringsbesluit WVO).....	27
5.2 Uitslagregels.....	27
5.2.1 Vmbo (artikel 3.35 Uitvoeringsbesluit WVO).....	27
5.2.2 Havo en vwo (artikel 3.34 Uitvoeringsbesluit WVO).....	28
5.3 Bekendmaking uitslag.....	29
5.4 Herkansing centraal examen (3.38 Uitvoeringsbesluit WVO).....	29
5.5 Diploma en cijferlijst (artikel 3.40 Uitvoeringsbesluit WVO).....	30
6. OVERIGE BEPALINGEN.....	30
6.1 Afwijking wijze van examineren (3.54 Uitvoeringsbesluit WVO).....	30
6.2 Spreiding voltooing eindexamen (artikel 3.56 Uitvoeringsbesluit WVO).....	31
6.3 Bewaren examenwerk (artikel 4.39 Uitvoeringsbesluit WVO).....	31
7. SLOTBEPALINGEN.....	31
8. APPENDIX.....	32
Bijlage 1: SE- planning.....	33
Bijlage 2. Klachtenregeling voor een beslissing die geen betrekking heeft op artikel 1.5.....	35
Bijlage 3. Beroepsprocedure voor een beslissing die betrekking heeft op artikel 1.5.....	36

1. ALGEMEEN

1.1 Vaststelling Examenreglement

- 1.1.1. Het examenreglement is vastgesteld door het bevoegd gezag na overleg met de GMR. De schoolleiding van de afzonderlijke scholen heeft hoofdstuk 3 vastgesteld, daar dit het schoolexamen betreft, en dit hoofdstuk voorgelegd aan de MR.
- 1.1.2. Indien daartoe aanleiding is, kan het bevoegd gezag het reglement tussentijds wijzigen.
- 1.1.3. Het eindexamen is geregeld in de Wet op het Voortgezet Onderwijs 2020.
- 1.1.4. Het examenreglement is noodzakelijk volgens artikel 2.60 van bovengenoemde wet. Dit examenreglement wordt uiterlijk 1 oktober beschikbaar gesteld aan de examenkandidaten en aan de inspectie gestuurd. Ook wordt het gepubliceerd op de website van de school.
- 1.1.5. Het examenreglement is van toepassing op de leerlingen van de CVO Groep Zuidoost-Utrecht in het vmbo (bb, bk, tl) en in de Tweede Fase van havo en vwo.

1.2 Begripsbepalingen

In dit reglement wordt verstaan onder:

- *Bevoegd gezag*: het bestuur van de Stichting voor Christelijk Voortgezet Onderwijs voor Zuidoost-Utrecht statutair gevestigd te Zeist.
- *Bestuur*: het College van Bestuur van de CVO Groep.
- *Rector/directeur*: persoon die door het bestuur is aangesteld als rector/directeur van een school van de CVO Groep Zuidoost-Utrecht.
- *Examencommissie*: door de rector/directeur benoemde commissie, conform artikel 2.60.d van de WVO die verantwoordelijk is voor het organiseren en het verloop van de examens. Eén van de leden van de commissie wordt benoemd als secretaris van het eindexamen.
- *Examensecretaris*: degene die, conform artikel 2.51.a van de WVO, is belast met de praktische organisatie van de (centrale) examens en degene die de regelgeving omtrent de examens voor de school volgt en toepast. Dit is ook de persoon die voor de leerlingen het aanspreekpunt is om voorzieningen voor leerlingen te regelen bij het maken van de (centrale) examens. De examensecretaris maakt deel uit van de examencommissie en draagt zorg voor het aanleveren van de benodigde documenten inzake het examen bij de Onderwijsinspectie.
- *Vakdocent*: degene die belast is met het afnemen van het examen.
- *Commissie van beroep*: de commissie van Beroep als bedoeld in artikel 2.64 Wet op het Voortgezet Onderwijs.
- *Examendossier*: geheel van de onderdelen van het schoolexamen zoals gedocumenteerd in een door de rector/ directeur gekozen vorm.
- *Examenreglement*: conform artikel 2.60 WVO stelt het bevoegd gezag een examenreglement vast.
- *Kandidaat*: ieder die door het bevoegd gezag tot het eindexamen of deeleindexamen wordt toegelaten.
- *Gehandicapte kandidaat*: iedere kandidaat met een motorische of zintuiglijke afwijking.
- *Schoolexamen*: dat deel van het examen, waarvan de stof, de opgaven en de normering door de vakdocenten worden vastgesteld.
- *Centraal examen*: dat deel van het examen, waarvan de stof, de opgaven en het tijdstip van afnemen door de Minister van OCW worden vastgesteld.

- *Deeleindexamen*: een examen in één van de voor het eindexamen voorgeschreven vakken.
 1. *PTA*: Programma van Toetsing en Afsluiting van het schoolexamen conform artikel 2.60.a WVO.
 2. *Praktische opdrachten*: opdrachten die dienen om vaardigheden te toetsen
 3. *Handelingsdeel*: het handelingsdeel bestaat uit het uitvoeren van een aantal handelingsopdrachten; handelingsopdrachten zijn praktische opdrachten die naar het oordeel van de leraar/vakdocent voldoende of goed moeten zijn uitgevoerd.
 4. *Mondeling*: een toets met alleen mondelinge vragen.
 5. *Profielwerkstuk*: een werkstuk, een presentatie daaronder begrepen, waarin op geïntegreerde wijze kennis, inzicht en vaardigheden aan de orde komen, die van betekenis zijn in het desbetreffende profiel (artikel 2.53 WVO).
- *Toets*: een toets met schriftelijke of mondelinge vragen en opdrachten, of een praktische opdracht, tenzij anders blijkt.

1.3 Toelating tot het eindexamen

- 1.3.1 Het bestuur stelt de leerlingen van een school in de gelegenheid ter afsluiting van de opleiding een eindexamen af te leggen (artikel 2.51.1 WVO).
- 1.3.2 Het bestuur kan kandidaten tot het eindexamen toelaten die niet als leerling van de school zijn ingeschreven (artikel 2.51.2 WVO).

1.4 Afnemen eindexamen

- 1.4.1 De rector/directeur en de vakdocenten nemen onder verantwoordelijkheid van het bestuur het eindexamen af (artikel 2.51.3 WVO).
- 1.4.2 De rector/directeur wijst één of meer personeelsleden van de school aan tot secretaris van het eindexamen en zorgt dat een examencommissie wordt samengesteld (artikel 2.51.a.1 en 2.60.d WVO).

1.5 Onregelmatigheden (artikel 2.61 WVO en 3.58 Uitvoeringsbesluit WVO)

- 1.5.1 Indien een kandidaat zich ten aanzien van enig deel van het schoolexamen of van het centraal examen aan enige onregelmatigheid¹ schuldig maakt of heeft gemaakt, dan wel zonder geldige reden afwezig is (ongeoorloofd verzuim), kan de rector/directeur maatregelen nemen, nadat de rector/directeur hierover de examencommissie heeft gehoord.
- 1.5.2 De maatregelen, bedoeld in het eerste lid, die afhankelijk van de aard van de onregelmatigheid ook in combinatie met elkaar genomen kunnen worden, zijn:
- a. het toekennen van het cijfer 1 voor een toets van het schoolexamen of het centraal examen;
 - b. het ontzeggen van deelname of verdere deelname aan één of meer toetsen van het schoolexamen of het centraal examen;
 - c. het ongeldig verklaren van één of meer toetsen van het reeds afgelegde deel van het schoolexamen of het centraal examen;
 - d. het bepalen dat het diploma en de cijferlijst slechts kunnen worden uitgereikt na een hernieuwd examen in door de rector/directeur aan te wijzen onderdelen. Indien het hernieuwd examen, bedoeld in de vorige volzin, betrekking heeft op één of meer

¹ Voorbeelden van onregelmatigheden zijn (niet limitatief): fraude, te laat komen, niet aanwezig zijn, gebruik niet toegestane middelen, instructies surveillanten negeren, praten tijdens het examen et cetera.

onderdelen van het centraal examen, legt de kandidaat dat examen af in een volgend tijdvak van het centraal examen.

- 1.5.3 Alvorens een beslissing ingevolge het vorige lid van dit artikel wordt genomen, wordt de kandidaat gehoord. De kandidaat wordt de mogelijkheid geboden zich door een door hem aan te wijzen meerderjarige laten bijstaan. De rector/directeur deelt zijn beslissing mee aan de kandidaat, zo mogelijk mondeling en in ieder geval schriftelijk. In de schriftelijke mededeling wordt tevens gewezen op het bepaalde in artikel 1.6 van dit reglement met betrekking tot de Commissie van Beroep. De schriftelijke mededeling wordt tegelijkertijd in afschrift toegezonden aan de inspectie en aan de ouders, voogden of verzorgers van de kandidaat, indien deze minderjarig is.

1.6 Commissie van Beroep (artikel 2.63 WVO)

- 1.6.1 De kandidaat kan tegen een beslissing van de rector/directeur ten aanzien van een onregelmatigheid, binnen vijf dagen nadat de beslissing aan de kandidaat is bekend gemaakt, in beroep gaan bij de door het bevoegd gezag ingestelde Commissie van Beroep. Van de Commissie van Beroep mag de betreffende rector/directeur geen deel uitmaken.
- 1.6.2 Een beroepschrift dient te worden gericht aan de Commissie van Beroep van de Christelijk Voortgezet Onderwijs Groep Zuidoost-Utrecht te Zeist. Mailadres: bestuur@cvog.nl
- 1.6.3 De werkwijze van de commissie is beschreven in het Reglement commissie van beroep.
- 1.6.4 De schriftelijke bekendmaking van de uitspraak vindt in ieder geval plaats binnen 14 dagen na ontvangst van het beroepschrift. De Commissie kan met redenen omkleed besluiten, deze termijn met ten hoogste 14 dagen te verlengen.
- 1.6.5 In haar schriftelijke uitspraak motiveert de Commissie haar beslissing en stelt ze zo nodig vast op welke wijze de kandidaat alsnog in de gelegenheid zal worden gesteld het (school)examen geheel of gedeeltelijk af te leggen of opnieuw af te leggen. Indien het opnieuw maken een of meer onderdelen van het centraal examen betreft, legt de kandidaat dat examen af in een volgend tijdvak van het centraal examen.
- 1.6.6 De Commissie deelt haar beslissing schriftelijk mee aan de kandidaat, aan de ouders, voogden of verzorgers indien deze minderjarig is, het bestuur, de rector/directeur, en aan de inspectie.
- 1.6.7 De uitspraak van de Commissie is bindend.

1.7 Geheimhouding

Een ieder die betrokken is bij de uitvoering van dit reglement en daarbij de beschikking krijgt over gegevens waarvan hij het vertrouwelijk karakter kent of redelijkerwijs kan vermoeden, en voor wie niet reeds uit hoofde van ambt, beroep of wettelijk voorschrift ter zake van die gegevens een geheimhoudingsplicht geldt, is verplicht tot geheimhouding daarvan, behoudens voor zover enig wettelijk voorschrift hem tot bekendmaking verplicht of uit zijn taak bij de uitvoering van dit besluit de noodzaak tot bekendmaking voortvloeit.

1.8 Bewaren en inzien examenwerk

- 1.8.1 Uitwerking en opgaven van toetsen gemaakt in het kader van het *schoolexamen* blijven tenminste bewaard tot zes maanden na afloop van het schooljaar waarin de schoolexamens zijn afgenomen. Het schoolexamenwerk is via de vakdocent ter inzage beschikbaar.
- 1.8.2 Het werk van het *centraal examen* van de kandidaten en een volledig stel van de bij de centrale examens gebruikte opgaven worden gedurende tenminste zes maanden na de vaststelling van de uitslag bewaard. Bij de centrale eindexamens hebben de kandidaten inzage waarbij zowel het gemaakte werk als de correcties en opmerkingen van correctoren onder begeleiding kunnen worden ingezien. De directeur/rector geeft toestemming tot inzage in het centrale examenwerk en

- draagt er zorg voor dat de inzage geschiedt onder toezicht. Het werk van het centraal examen wordt op last van het bestuur na 6 maanden vernietigd. (artikel 3.31 Uitvoeringsbesluit WVO).
- 1.8.3 Indien door het inzien van het centraal examenwerk blijkt dat er een verkeerd aantal punten is toegekend, worden de rector/directeur en de examensecretaris hiervan direct op de hoogte gesteld door de vertegenwoordigers van de school welke bij het inzien aanwezig waren. Deze vertegenwoordigers doen geen uitspraak over het gevolg van de constatering dat er mogelijk een onjuiste score is toegekend. Bij het inzien kan worden ontdekt dat een score zowel te hoog als te laag is vastgesteld, waardoor een cijfer als gevolg daarvan zowel naar boven als naar beneden kan worden bijgesteld. De rector en de examensecretaris nemen het uiteindelijke besluit binnen 5 werkdagen nadat zij op de hoogte zijn gesteld.
- 1.8.4 Wanneer een kandidaat een verzoek tot inzage indient na 1 augustus van het jaar waarin het examen is afgenomen, vindt de inzage plaats in aanwezigheid van twee vertegenwoordigers van de school, niet zijnde de docent van het betreffende vak of de eerste corrector voor dat examen. Het wijzigen van cijfers, nadat deze zijn uitgewisseld met DUO, kan slechts na goedkeuring door de inspectie van het onderwijs.
- 1.9 De examencommissie**
- 1.9.1 Werkzaamheden (artikel 2.60.e WVO)**
- 1.9.1.1 Elke school benoemt een examencommissie. De examencommissie heeft ten minste de volgende taken en bevoegdheden:
- het opstellen van een voorstel voor een examenreglement;
 - het jaarlijks opstellen van een voorstel voor een programma van toetsing en afsluiting (PTA);
 - het borgen van de kwaliteit van de schoolexaminering (procesmatig, inhoudelijk, passend bij de visie van de school en passend bij het afsluitende karakter van het schoolexamen);
 - het vaststellen van richtlijnen en aanwijzingen om schoolexamens te beoordelen en vast te stellen;
 - het organiseren van de schoolexamens en van het centraal examen op school;
 - overige door het bevoegd gezag aan de commissie opgedragen taken en bevoegdheden.
- 1.9.1.2 De examencommissie stelt regels vast over de uitvoering van de taken en bevoegdheden, bedoeld in het eerste lid, en de maatregelen die zij in dat verband kan nemen. Deze regels verstrekt zij aan het bevoegd gezag en aan de rector/directeur.
- 1.9.1.3 De examencommissie evalueert jaarlijks de kwaliteit van de schoolexaminering en stelt een advies op aan het bevoegd gezag en aan de rector/directeur over noodzakelijke en wenselijke verbeteringen.
- 1.9.1.4 De examencommissie schrijft elk jaar een verslag over het werk wat de examencommissie dat jaar heeft gedaan.
- 1.9.1.5 Indien een kandidaat bij de examencommissie een verzoek of een klacht indient waarbij een lid van de examencommissie is betrokken, neemt het betrokken lid geen deel aan de behandeling van het verzoek of de klacht.
- 1.9.2 Samenstelling examencommissie (artikel 2.60.d WVO)**
- 1.9.2.1 De examencommissie bestaat uit een oneven aantal personen, ten minste drie. Een van de leden is de examensecretaris. De leden kiezen uit hun midden een voorzitter van de commissie. De examencommissie kan per schoolsoort een eigen samenstelling hebben.
- 1.9.2.2 Van de examencommissie mogen geen deel uitmaken de leden van het bevoegd gezag, de rector of directeur van de school, leden van de MR of GMR, leerlingen van de school of hun ouders/verzorgers, ofwel hun wettelijk vertegenwoordigers.

- 1.9.2.3 Het bevoegd gezag ziet er op toe dat de samenstelling van de examencommissie zodanig is dat er leden worden benoemd deskundig op het gebied van de schoolsoort waar de examencommissie over gaat, de wet en regelgeving over examinering in het voortgezet onderwijs en de kwaliteit van examinering.
- 1.9.2.4 De examencommissie geeft advies over een te benoemen lid van de examencommissie.
- 1.9.2.5 Naar aanleiding van lid 1.9.2.3 wordt een te benoemen lid van de examencommissie na een positief advies van de examencommissie eerst voorgedragen aan het bevoegd gezag alvorens benoemd te worden.
- 1.9.3 **Taken van de examensecretaris (artikel 2.51.a WVO)**
- 1.9.3.1 De rector/directeur van de school wijst een of meerdere personeelsleden van de school aan tot examensecretaris op basis van een taakomschrijving waarin in ieder geval onderstaande taken worden opgenomen.
- 1.9.3.2 De examensecretaris heeft de taak om de directeur te ondersteunen bij:
- het organiseren en afnemen van het eindexamen of het deeleindexamen;
 - de uitvoering van dit examenreglement;
 - de uitvoering van het programma van toetsing en afsluiting.
- 1.9.3.3 De rector/directeur en examensecretaris zorgen er samen voor dat de examenkandidaten voor aanvang van tijdvak 1 een door hen beiden getekend overzicht ontvangen van behaalde resultaten en beoordelingen van vakken waarvoor geen cijfer wordt behaald van alle onderdelen in het examendossier, daarbij voor het vmbo ook de beoordeling van het profielwerkstuk, en dat de examenkandidaat hiervoor tekent als bewijs van ontvangst.
- 1.9.3.4 De rector/directeur en de examensecretaris dragen samen zorg voor het bepalen van de uitslag van het examen conform artikel 2.57 lid 2 van de WVO.
- 1.9.3.5 De rector/directeur en de examensecretaris ondertekenen beiden de cijferlijst en het diploma.
- 1.9.3.6 De ondertekening van het diploma is aan wettelijke regels gebonden. Het bevoegd gezag van de school kan de examensecretaris de bevoegdheid geven een andere functionaris, die daartoe door hem schriftelijk is gemandateerd, te laten tekenen. Wel met de vermelding 'namens deze' gevolgd door de handtekening, de naam en de functie van de ondertekenaar. De examensecretaris blijft onder alle omstandigheden verantwoordelijk voor de ondertekening.

2. INHOUD VAN HET EXAMEN

2.1 **Examenprogramma (artikel 2.54 WVO)**

De Minister van OCW stelt, behalve voor door het bevoegd gezag vast te stellen vakken die onderdeel zijn van het eindexamen, voor elk van de onderwijssoorten examenprogramma's vast, waarin zijn opgenomen:

- een omschrijving van de examenstof voor ieder eindexamenvak;
- de verdeling van de examenstof over het schoolexamen en het centraal examen, indien in een vak zowel het schoolexamen als het centraal examen wordt afgenomen.

Tevens kunnen in een examenprogramma zijn opgenomen voorschriften betreffende de aard, de omvang, het aantal, de beoordeling en de weging van de onderdelen van het schoolexamen.

2.2 **Indeling eindexamen: profielwerkstuk (artikel 2.53 WVO)**

- 2.2.1 Het eindexamen of deeleindexamen kan voor ieder vak bestaan uit een schoolexamen, uit een centraal examen dan wel beide.
- 2.2.2 Voor vmbo-tl/gl, havo en vwo bevat het schoolexamen mede een profielwerkstuk.

2.2.3 Het profielwerkstuk havo en vwo heeft betrekking op één of meer vakken van het eindexamen. Tenminste één van deze vakken heeft voor het havo een minimale studielast van 320 uren en voor het vwo van 400 uren.

2.2.4 Het profielwerkstuk vmbo-tl heeft betrekking op een thema uit het profiel waarin de leerling onderwijs volgt.

2.3 Keuze van eindexamenvakken

2.3.1 De kandidaten kiezen, met inachtneming van het bepaalde in artikel 2.53 van de WVO 'Inhoud examen' en Hoofdstuk 2 van het Uitvoeringsbesluit WVO en het bepaalde in dit reglement, in welke vakken zij examen willen afleggen. Voor leerlingen geldt deze keuze voor zover de rector/directeur hen in de gelegenheid heeft gesteld zich op het examen in die vakken voor te bereiden. Voor wie niet als leerling is ingeschreven, geldt deze keuze voor zover het bestuur hen tot het examen in die vakken toelaat.

2.3.2 De kandidaten kunnen voor zover de rector/directeur hun dat toestaat, in meer vakken examen afleggen dan in de vakken die ten minste tezamen een eindexamen vormen.

2.3.3 Voor leerlingen van alle afdelingen geldt dat wanneer zij geen examen wiskunde afleggen, zij een schoolexamen rekenen moeten afleggen. De samenstelling van het schoolexamen is opgenomen in het PTA. Het resultaat voor het schoolexamen rekenen telt niet mee in de uitslag, maar wordt vermeld op een bijlage bij de cijferlijst.

2.4 Examen op een hoger niveau

Indien een examenkandidaat gebruik heeft gemaakt van de mogelijkheid tot het afleggen van eindexamen in een overeenkomstig vak op een hoger niveau dan het niveau van de schoolsoort of leerweg van inschrijving, stelt de rector of directeur de examenkandidaat in de gelegenheid alsnog in dat vak het eindexamen af te leggen van die schoolsoort of leerweg.

2.5 Eindexamenvakken

Voor de verplichte en/of mogelijke eindexamenvakken van het vmbo, havo en vwo wordt verwezen naar Hoofdstuk 3 Uitvoeringsbesluit WVO.

3. SCHOOLEXAMEN

3.1 Programma van toetsing en afsluiting (artikel 2.60.a WVO)

3.1.1 De rector/directeur stelt namens het bevoegd gezag jaarlijks voor 1 oktober een programma van toetsing en afsluiting vast voor het desbetreffende schooljaar.

3.1.2 Het programma van toetsing en afsluiting vermeldt in ieder geval:

- a. welke examenstof van het examenprogramma in het schoolexamen wordt getoetst;
- b. welke door het bevoegd gezag vast te stellen examenstof in het schoolexamen wordt getoetst;
- c. de inhoud van de toetsen die onderdeel uitmaken van het schoolexamen;
- d. de wijze waarop en tijdvakken waarbinnen de toetsen en herkansingen van het schoolexamen plaatsvinden;
- e. de regels voor de wijze waarop het cijfer voor het schoolexamen voor een examenkandidaat tot stand komt;
- f. de voorwaarden waaraan het profielwerkstuk dient te voldoen of een verwijzing hiernaar.

- 3.1.3 De rector/directeur draagt er namens het bevoegd gezag zorg voor dat ten aanzien van de toetsen die deel uitmaken van het schoolexamen, in het programma van toetsing en afsluiting duidelijk en herleidbaar wordt aangegeven welke toetsen bijdragen aan de afsluiting van:
- de verplichte examenstof van het examenprogramma die behoort bij het schoolexamen;
 - de examenstof van het examenprogramma die behoort tot de verplichte examenstof van het centraal examen, maar die ook in het schoolexamen zal worden getoetst; en
 - examenstof die is gekozen door het bevoegd gezag.

3.2 Programma van toetsing en afsluiting: vaststelling (artikel 2.60.b WVO)

- 3.2.1 Het bevoegd gezag kan bij de vaststelling van het programma van toetsing en afsluiting slechts afwijken van het voorstel van de examencommissie:
- na overleg met de examencommissie; en
 - indien het bevoegd gezag de afwijking schriftelijk heeft gemotiveerd.
- 3.2.2 De rector/directeur zendt namens het bevoegd gezag de schriftelijke motivering, bedoeld in het eerste lid, zo spoedig mogelijk aan de examencommissie en de medezeggenschapsraad.
- 3.2.3 De rector/directeur behoeft namens het bevoegd gezag voor het vaststellen van het programma van toetsing en afsluiting de instemming van de medezeggenschapsraad van de school.
- 3.2.4 De rector/directeur zendt namens het bevoegd gezag jaarlijks voor 1 oktober het vastgestelde programma van toetsing en afsluiting voor het desbetreffende schooljaar aan de kandidaten en de inspectie.

3.3 Wijziging Programma van toetsing en afsluiting (artikel 2.60.c WVO)

- 3.3.1 De rector/directeur (namens het bevoegd gezag) kan het programma van toetsing en afsluiting na 1 oktober slechts wijzigen:
- in het geval van een bijzonder onvoorziene omstandigheid die leidt tot praktische onuitvoerbaarheid van het programma van toetsing en afsluiting; of
 - ter verbetering van een kennelijke onjuistheid of kennelijke onvolledigheid in het programma van toetsing en afsluiting.
- 3.3.2 De examencommissie wordt vooraf in de gelegenheid gesteld om te adviseren over een wijziging als bedoeld in het eerste lid.
- 3.3.3 Het bevoegd gezag kan bij de vaststelling van een wijziging van het programma van toetsing en afsluiting slechts afwijken van het advies van de examencommissie:
- na overleg met de examencommissie; en
 - indien het bevoegd gezag de afwijking schriftelijk heeft gemotiveerd.
- 3.3.4 Artikel 3.2.3. en 3.2.4 zijn van overeenkomstige toepassing op de vaststelling van de wijziging van het programma van toetsing en afsluiting na 1 oktober.

3.4 Schoolexamen (artikel 2.55 WVO)

- 3.4.1 Het bevoegd gezag bepaalt het tijdstip waarop het schoolexamen aanvangt.
- 3.4.2 Het schoolexamen wordt afgesloten voor de aanvang van het eerste tijdvak van het centraal examen.
- 3.4.3 De rector kan (namens het bevoegd gezag) in afwijking van het tweede lid een kandidaat die ten gevolge van ziekte of een andere van zijn wil onafhankelijke omstandigheid het schoolexamen in één of meer vakken niet heeft kunnen afsluiten voor de aanvang van het eerste tijdvak, in de gelegenheid stellen het schoolexamen in dat vak of in die vakken af te sluiten vóór het centraal examen in dat vak of in die vakken, doch na de aanvang van het eerste tijdvak.

3.5 Algemene opmerkingen over het schoolexamen

- 3.5.1 In gevallen waarin het examenreglement niet voorziet, beslist de rector of de examencommissie, afhankelijk van de te nemen beslissing. Een rector neemt een beslissing die betrekking heeft op artikel 1.5, de examencommissie over zaken die hierop geen betrekking hebben.
- 3.5.2 Een schoolexamendossier (SE-dossier) kent een profielwerkstuk (PWS) en kan daarnaast bestaan uit een theoretische toets (TT), praktische opdracht (PO) en handelingsdeel (HD).
- 3.5.3 Een kandidaat kan alleen worden bevorderd naar het examenjaar of in het examenjaar of deelnemen aan het centraal examen indien zijn SE-dossier compleet is. Een SE-dossier is compleet als het voldoet aan *alle* onderstaande voorwaarden:
- Alle onderdelen van het schoolexamen zijn gedaan.
 - Alle handelingsdelen en lichamelijke oefening (LO) zijn “naar behoren”, ofwel tenminste met een voldoende, beoordeeld. (NB: Ook van toepassing op de kunstvakken inclusief CKV en het profielwerkstuk in het vmbo);
 - Het eindcijfer van ieder afzonderlijk vak is tenminste **een 4**. (NB: Ook van toepassing op ieder afzonderlijk combinatievak in het havo en vwo)
- 3.5.4 Een examenkandidaat met een incompleet SE-dossier zal worden uitgesloten van het centraal examen of kan zich hiervan terugtrekken.
- 3.5.5 In gevallen als bedoeld in [artikel 3.17](#) kan een vrijstelling of ontheffing worden aangevraagd.
- 3.5.6 Voor de kandidaat die tot een leerjaar, waarover zich het schoolexamen uitstrekt, wordt toegelaten, nadat in dat leerjaar reeds schoolexamantoetsen zijn afgenomen, stelt de rector een regeling of maatwerk-route vast als bedoeld in [artikel 3.18](#).
- 3.5.7 Voor vragen, opmerkingen, en klachten kan de kandidaat middels examencommissie@clz.nl contact opnemen met de examencommissie.
- 3.5.8 In geval van een onregelmatigheid bij een schoolexamen, kan de rector overeenkomstig [artikel 1.5](#) en na advies van de examencommissie, een maatregel opleggen.

3.6 Tijdstip

- 3.6.1 Het schoolexamen strekt zich ten minste uit over alle vakken, waarin de kandidaat eindexamen aflegt en wordt ingericht overeenkomstig hetgeen voor ieder vak afzonderlijk in het Programma van Toetsing en Afsluiting is aangegeven.
- 3.6.2 Het schoolexamen begint voor het vmbo in leerjaar 3, voor het havo in leerjaar 4 en het vwo in leerjaar 5 en wordt afgesloten voor de aanvang van het eerste tijdvak van het centraal examen.
- 3.6.3 De **SE- planning** voor de schoolexamenonderdelen staat vermeld in de jaarplanning van het CLZ en is als bijlage in de appendix weergegeven.
- 3.6.4 Schoolexamenonderdelen die *niet* in toetsweken worden afgenomen en waarvan de exacte datum *niet* in het PTA staat vermeld, worden minimaal een week vóór het afname- of inlevermoment door de vakdocent in Google Classroom of SOM genoteerd.
- 3.6.5 Indien een schoolexamen niet op het reguliere moment en niet op de betreffende herkansingsdag wordt gemaakt, dient dit schoolexamen aan het einde van het schooljaar te worden ingehaald op een door de rector vast te stellen moment. Dit moment wordt aangeboden zoals vermeld in de toetsplanning en jaarplanning van het CLZ.

3.7 Deelname, (on)geoorloofd verzuim of te laat

- 3.7.1 De kandidaat is verplicht alle voor hem vastgestelde onderdelen van het schoolexamen op de vastgestelde datum (of deadline) af te leggen of in te leveren.

- 3.7.2 De kandidaat is verplicht de gedragscodes die gelden bij het schoolexamen, na te leven. De gedragscodes worden aan het begin van het schooljaar apart aan de kandidaten verspreid en zijn gebaseerd op de in [artikel 4.3](#) genoemde bepalingen.
- 3.7.3 Indien een kandidaat wegens **ziekte of een andere dwingende reden**, niet veroorzaakt door onnauwkeurigheid, onachtzaamheid of nalatigheid van de kandidaat of zijn wettelijke vertegenwoordiger - absoluut verhinderd is een schoolexamen te maken, dient hij of zijn wettelijk vertegenwoordiger dit **zo vroeg mogelijk vóór de aanvang** van het betreffende schoolexamen **met opgaaf van reden** te melden bij examensecretaris en de vakdocent.
- 3.7.4 Indien de kandidaat enige regel, als bedoeld in artikel 3.7.1 t/m 3.7.3, niet naleeft of moedwillig overtreedt of zich schuldig maakt aan fraude of plagiaat (of daaraan medeplichtig is), zal de rector een maatregel of combinatie van maatregelen treffen, afhankelijk van de aard en ernst van de **onregelmatigheid** als bedoeld in [artikel 3.15](#).
- 3.7.5 Om het recht op inhalen te behouden moet de kandidaat overtuigend kunnen bewijzen waarom de afmelding, zoals bedoeld in artikel 3.7.3, niet eerder had kunnen plaatsvinden.
- 3.7.6 Een afspraak bij een huisarts, orthodontist, tandarts, fysiotherapeut, hulpverlener, etc., een theorie- of praktijkexamen, een Open Dag, een extracurriculaire activiteit², een defecte printer/ een storing (o.i.d), (on)geoorloofde afwezigheid op de dag dat een HD of PO moet worden ingeleverd, verslappen of vergissingen over de juiste toetslocatie/ toetstijd kunnen *niet* als geldige reden voor verzuim worden geaccepteerd.
- 3.7.7 Een kandidaat die te laat komt, mag tot uiterlijk 20 minuten na aanvang van de zitting tot het examenlokaal worden toegelaten. Er wordt *geen* verlenging gegeven voor de tijd die de kandidaat heeft gemist.
- 3.7.8 Indien een praktijkexamen *onverhoopt* samenvalt met een “tussentijds” toetsmoment, als bedoeld in [lid 4 van artikel 3.6](#), dient de kandidaat *onmiddellijk na de bekendmaking* van de toetsdatum een alternatieve datum met de vakdocent af te spreken en daartoe een bewijs van de oproep van het praktijkexamen te overleggen. Voor een in te leveren HD of PO geldt deze bepaling niet en is de vakdocent dan ook niet gehouden tot het maken van een nieuwe afspraak.
- 3.7.9 Een kandidaat die *vóór* de zitting onwel wordt of getroffen is door een overlijden/ begrafenis 1e graad of een ander ingrijpende gebeurtenis in privésfeer, dient *altijd* contact op te nemen met de afdelingscoördinator over het wel of niet deelnemen aan de zitting. De afdelingscoördinator stelt zich vervolgens in verbinding met de wettelijke vertegenwoordiger en de examencommissie.
- Indien de kandidaat niet aan de zitting kan deelnemen, zulks ter beoordeling van de examencommissie, zal het schoolexamen op het betreffende moment in de jaarplanning worden ingepland en ingehaald.
 - Indien de kandidaat wel aan de zitting deelneemt, blijft artikel 3.7.11 onverminderd van kracht.
- 3.7.10 Een kandidaat die *tijdens* een zitting onwel wordt of vindt dat hij wordt benadeeld door calamiteiten³, technische problemen⁴ of onvolkomenheden⁵, of enige maatregel of handeling die hij strijdig acht met het examenreglement, dient dit *onmiddellijk* bij de toezichthouder te melden.
- 3.7.11 Deelname aan een schoolexamen betekent dat het eenmaal gemaakte werk zijn geldigheid behoudt, tenzij het ongeldig wordt verklaard. *Achteraf* beroep doen op een gebeurtenis als bedoeld in voorgaande artikelen kan niet worden geaccepteerd.
- 3.7.12 De kandidaat dient zelf zorg te dragen voor de (grafische) rekenmachine die hij nodig heeft tijdens een schoolexamen. De school is niet verantwoordelijk voor het verstrekken ervan en kan ook niet

² schoolevenement e.d.

³ geluidsoverlast e.d.

⁴ wifi-problemen e.d.

⁵ fouten in de opgaven e.d.

gehouden worden dit middel beschikbaar te stellen. Beroep op “vergeten” waardoor een schoolexamen niet (optimaal) kon worden gemaakt, kan niet worden geaccepteerd.

- 3.7.13 De toegestane hulpmiddelen voor het vmbo en havo/ vwo staan vermeld in de bijlagen in de appendix dan wel beschreven in de PTA's van de vakken. Het gebruik van een hulpmiddel bij een schoolexamen waar dit niet is toegestaan, wordt gezien als een onregelmatigheid.
- 3.7.14 Een kandidaat is verplicht zijn uitwerkingen/ antwoorden met een blauwe of zwarte pen te schrijven. Een potlood mag uitsluitend gebruikt worden bij tekeningen en grafieken.
- 3.7.15 Een kandidaat is verplicht het aantal in te leveren antwoordbladen te vermelden en elk blad te voorzien van het volgordelijk nummer, dus bijv. 1/4 - 2/4 - 3/4 - 4/4. Indien een blad onverhoopt zoekraakt en de kandidaat heeft verzuimd de bladen te nummeren, beschouwt de examencommissie de uitwerkingen op het zoekgeraakte blad als niet gemaakt en zal het schoolexamen met toepassing van de 0-scorepunten voor het ontbrekende deel volgens het geldend correctie- en normeringvoorschrift worden beoordeeld.
- 3.7.16 Een kandidaat is verplicht om *tussentijds* en *op het moment van voltooiing* een werkstuk (bijv. voor de kunstvakken) middels foto's vast te leggen en te documenteren. De voor- en achternaam van de kandidaat staan goed zichtbaar op het werkstuk, op de foto's.
- 3.7.17 Indien een kandidaat zich op een toetsdag ziek meldt, zal de school hem **voor alle nog te maken schoolexamens** die op deze dag worden afgenomen, absent melden. Het gemiste schoolexamen wordt volgens de jaarplanning van het CLZ ingehaald.

3.8 Inhalen en herkansen

- 3.8.1 Een kandidaat die examen vwo, havo, vmbo aflegt, heeft het recht aan herkansingen voor het schoolexamen deel te nemen. In het Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA) staat vermeld welke schoolexamens herkansbaar zijn.
- 3.8.2 Het aantal herkansingen per leerjaar bedraagt *maximaal twee* van het totale aantal herkansbare toetsen van het desbetreffende leerjaar:
- voorexamenklassen: de eerste herkansing heeft betrekking op een schoolexamen uit periode 1 of periode 2; de tweede herkansing heeft betrekking op een schoolexamen uit periode 3;
 - examenklassen: de eerste herkansing heeft betrekking op een schoolexamen uit periode 1; de tweede herkansing heeft betrekking op een schoolexamen uit periode 2.
- 3.8.3 Schoolexamens uit de laatste periode (periode 4) van de voorexamenklassen en schoolexamens uit de laatste periode (periode 3) van de examenklassen zijn niet herkansbaar.
- 3.8.4 Een herkansing of een in te halen schoolexamen wordt gemaakt op de herkansingsdag zoals vermeld in de **SE- planning** en de jaarplanning van het CLZ.
- 3.8.5 Een herkansing wordt *verschoven/ verplaatst* naar resp. HxV (Hx voor de Voorexamenklassen) of HxE (Hx voor de Examenklassen) als een kandidaat één of twee schoolexamens⁶ uit dezelfde periode op de aangewezen herkansingsdag moet inhalen.
- 3.8.6 Een herkansing kan niet worden ingehaald. Als de kandidaat om enige reden verhinderd is deel te nemen aan de door hem aangevraagde herkansing, vervalt deze herkansing. In dat geval wordt het resultaat, dat hij voor het oorspronkelijke schoolexamen behaalde, definitief en telt de gemiste herkansing mee in het totaal aantal toegestane herkansingen.
- 3.8.7 Een kandidaat die enig schoolexamen(onderdeel) wenst te herkansen, dient dit via SOMtoday en volgens de instructies van het Bureau aan te vragen. De inschrijftermijn staat vermeld in de jaarplanning.

⁶ niet zijnde een mondeling, practicum of in te leveren HD of PO

- 3.8.8 Als een kandidaat voor enig onderdeel van het schoolexamen aan een herkansing deelneemt, wordt bij de bepaling van het eindcijfer voor het schoolexamen voor het desbetreffende vak de hoogste van de beoordelingen meegeteld.
- 3.8.9 Herkansingen worden zoveel mogelijk op dezelfde wijze afgenomen als de SE's die zij vervangen en zijn zoveel mogelijk van gelijke omvang en moeilijkheidsgraad.
- 3.8.10 Een schoolexamen dat ten onrechte is *herkanst*, wordt ongeldig verklaard, ook als het cijfer reeds in de cijferadministratie is verwerkt. Het cijfer van het oorspronkelijk schoolexamen is dan definitief.
- 3.8.11 Een schoolexamen dat ten onrechte is *ingehaald*, wordt ongeldig verklaard, ook als het cijfer reeds in de cijferadministratie is verwerkt. Immers, een (reeds) gemaakt examenwerk behoudt zijn geldigheid. Deze situatie kan zich bijvoorbeeld voordoen bij een onverhoopt zoekgeraakt schoolexamen dat terug wordt gevonden.

3.9 Herexamen schoolexamen vmbo zonder centraal examen

- 3.9.1 De examenkandidaat die eindexamen vmbo aflegt kan het schoolexamen maatschappijleer behorend tot het gemeenschappelijk deel van de leerwegen opnieuw afleggen, indien hij voor dat vak een eindcijfer heeft behaald lager dan 6.
- 3.9.2 Het bevoegd gezag van een school voor mavo of vbo kan bepalen dat een examenkandidaat voor een of meer andere vakken dan maatschappijleer het schoolexamen waarin geen centraal examen wordt afgenomen, opnieuw kan afleggen.
- 3.9.3 Het herexamen omvat door het bevoegd gezag aangegeven onderdelen van het examenprogramma.
- 3.9.4 Het bevoegd gezag stelt vast hoe het cijfer van het herexamen wordt bepaald.
- 3.9.5 Het hoogste cijfer voor een vak, behaald bij het schoolexamen of het herexamen, is het definitieve cijfer van het schoolexamen in dat vak.

3.10 Vakken met alleen een SE - cijfer

- 3.10.1 De vakken die alleen met een schoolexamen en dus vóór de aanvang van het centraal examen worden afgesloten, staan in artikel 3.10.5 vermeld.
- 3.10.2 De zgn. combinatievakken in het havo en vwo (rood aangegeven) vormen samen het combinatiecijfer.
- 3.10.3 Het eindcijfer van deze vakken wordt op het diploma vermeld en telt mee in de uitslagbepaling van het centraal examen en dient daarom **tenminste een 4** te zijn.
- 3.10.4 Voor leerlingen in het vmbo en havo die opgaan voor een examen zonder wiskunde in het vakkenpakket, is de rekentoets een verplicht onderdeel van het schoolexamen. Het resultaat voor het schoolexamen Rekenen telt niet mee in de uitslag, maar wordt vermeld op een bijlage bij de cijferlijst.

3.10.5

VMBO	
In 3 vmbo afgesloten als schoolexamen	In 4 vmbo afgesloten als schoolexamen
Culturele Kunstzinnige Vorming (CKV)	Profielwerkstuk (PWS) Lichamelijke Opvoeding (LO) Maatschappijleer (Ma) Rekenen (indien geen wiskunde in het eindexamen)

HAVO	
In 4 havo afgesloten als schoolexamen	In 5 havo afgesloten als schoolexamen
Culturele Kunstzinnige Vorming (CKV) <ul style="list-style-type: none"> • <i>of Art & Culture in tweetalig havo</i> Maatschappijleer (Maat)	Profielwerkstuk (PWS) Levensbeschouwing en Filosofie (LEF) Lichamelijke Opvoeding (LO) <ul style="list-style-type: none"> • <i>of Physical Education in havo - tweetalig</i> Natuur, Leven en Technologie (NLT) Wiskunde D (WisD) Rekenen (indien geen wiskunde in het eindexamen)

VWO	
In 5 vwo afgesloten als schoolexamen	In 6 vwo afgesloten als schoolexamen
Culturele en Kunstzinnige Vorming (CKV) <ul style="list-style-type: none"> • <i>of Art & Culture (A&C) in tweetalig vwo</i> Mens & Maatschappij (M&M) <ul style="list-style-type: none"> • <i>of Men & Society (M&S) in tweetalig vwo</i> 	Profielwerkstuk (PWS) English Literary History <ul style="list-style-type: none"> • <i>onderdeel van het SE Engels, t.b.v. het IB-programma</i> Lichamelijke Opvoeding (LO) <ul style="list-style-type: none"> • <i>of Physical Education (PE) in tweetalig vwo</i> Natuur, Leven en Technologie (NLT) Wiskunde D (WisD)

3.11 Combinatievakken en -cijfer in het havo en vwo en de slaag-/zakregeling

- 3.11.1 De combinatievakken in het havo zijn: Culturele en Kunstzinnige Vorming, Maatschappijleer, Levensbeschouwing en Filosofie en het profielwerkstuk.
- 3.11.2 De combinatievakken in het vwo zijn: Culturele en Kunstzinnige Vorming (of Art & Culture in tweetalig vwo), Mens & Maatschappij (of Men & Society in tweetalig vwo) en het profielwerkstuk.
- 3.11.3 De combinatievakken van de gymnasiumafdeling van het vwo zijn Mens & Maatschappij (of Men & Society indien tweetalig) en het profielwerkstuk.
- 3.11.4 De afgeronde eindcijfers voor de combinatievakken vormen samen het zogenaamde combinatiecijfer dat meetelt in de uitslagbepaling van het centraal examen en, evenals de **afzonderlijke** "combinatievakken", **tenminste een 4** dient te zijn.

3.11.5 Voor het berekenen van het combinatiecijfer worden de op de cijferlijst vermelde afgeronde cijfers (bestaande uit gehele getallen) gemiddeld. Vervolgens wordt het gemiddelde weer afgerond op het nabij liggende gehele getal: 5,5 wordt dus een 6 en 5,45 een 5. Het combinatiecijfer telt mee als één cijfer in de slaag-/zakregeling en kan dus ook een eventuele onvoldoende compenseren.

3.12 Beoordeling en bekendmaking schoolexamen

3.12.1 Het cijfer van het schoolexamen wordt uitgedrukt in een cijfer uit een schaal van cijfers lopende van 1 tot en met 10.

3.12.2 Indien in een vak tevens centraal examen wordt afgelegd, worden de in het eerste lid genoemde cijfers gebruikt met de daartussen liggende cijfers met 1 decimaal. Indien op het schoolexamen geen centraal examen volgt, wordt het eindcijfer in een geheel getal uitgedrukt, waarbij de eerste decimaal achter de komma indien deze 4 of minder is, naar beneden wordt afgerond en indien deze 5 of meer is, naar boven wordt afgerond.

3.12.3 In afwijking van artikel 3.12.1, wordt het vak lichamelijke opvoeding in het vmbo en uit het gemeenschappelijk deel van elk profiel (havo en vwo) beoordeeld met <goed> of <voldoende>. Deze beoordeling gaat uit van de mogelijkheden van de leerling en geschiedt op de grondslag van het genoegzaam afsluiten van de desbetreffende vakken, zoals blijkend uit het examendossier.

3.12.4 In afwijking van artikel 3.12.1 worden kunstvakken inclusief CKV en het profielwerkstuk in het vmbo beoordeeld met <goed> of <voldoende>. Deze beoordeling geschiedt op grond van vooraf bekendgemaakte criteria.

3.12.5 Het cijfer van elk onderdeel van het schoolexamen wordt binnen een redelijke termijn aan de kandidaat bekend gemaakt, behalve in geval van overmacht.

3.12.6 Zo spoedig mogelijk doch vóór of op de deadline van de cijferinvoer leveren de vakdocenten de vastgestelde resultaten aan in SOMtoday. De deadline staat vermeld in de jaarplanning.

3.12.7 Een niet afgelegd of ingeleverd schoolexamen wordt door de vakdocent in SOMtoday aangemerkt met een asterisk (*). Tevens plaatst de vakdocent een opmerking over het gemiste schoolexamen zoals datum van verzuim, met of zonder geldige reden. Deze opmerking wordt met de kandidaat en wettelijk vertegenwoordiger(s) gedeeld.

3.12.8 Er wordt door de vakdocent in SOMtoday een opmerking geplaatst bij het schoolexamen waarbij een onregelmatigheid is geconstateerd. Als opmerking wordt vermeld de datum van de beslissing en de beslissing zoals meegedeeld door de examencommissie.

3.13 Vaststelling SE-dossier

3.13.1 Vóór de aanvang van het centraal examen maakt de rector aan de kandidaat bekend, voor zover van toepassing:

- a. welke (eind)cijfers hij heeft behaald voor het schoolexamen;
- b. de beoordeling van de vakken waarvoor geen cijfer wordt vastgesteld;
- c. de beoordeling van het profielwerkstuk;
- d. een overzicht van de behaalde resultaten van alle onderdelen in het examendossier zoals bedoeld in [artikel 3.11 Uitvoeringsbesluit WVO](#). Dit overzicht, getekend door de rector en examensecretaris, is de formele afronding van het schoolexamen. De kandidaat dient dit overzicht te tekenen voor ontvangst.

3.13.2 In het geval van een centraal examen op een afwijkend tijdstip plaatsvindt, als bedoeld in [artikel 3.17 Uitvoeringsbesluit WVO 2020](#), wordt het schoolexamen in het vak waarop dit schoolexamen betrekking heeft, afgesloten 10 werkdagen voor de afname van het centraal examen in dat vak.

3.14 Klacht en klachtenprocedure

- 3.14.1 Indien de kandidaat het niet eens is met een cijfer of beoordeling van een onderdeel van het schoolexamen en dit met de vakdocent heeft besproken, kan hij *binnen drie dagen* na de bespreking van de beoordeling bezwaar maken bij de examencommissie. Hierbij geldt het volgende:
- a. De examencommissie consulteert de vakdocent.
 - b. Bij *gegrondverklaring* onderneemt de examencommissie één van onderstaande stappen:
 - i. Het gemaakte werk wordt opnieuw door de vakdocent beoordeeld.
 - ii. Het gemaakte werk, voorzien van correctie- en normeringvoorschrift, wordt ter correctie aangeboden aan een 2e corrector. Diens oordeel is bindend en treedt in de plaats van het oorspronkelijke resultaat, ook als de beoordeling lager is.
 - c. Bij *ongegroundverklaring* blijft het vastgestelde cijfer of de beoordeling van kracht.
- 3.14.2 De **klachtenregeling** voor een beslissing die geen betrekking heeft op artikel 1.5, is als bijlage in de appendix opgenomen.

3.15 Onregelmatigheid en beroepsprocedure

- 3.15.1 Een onregelmatigheid is een handeling (of het nalaten ervan) die strijdig is met het examenreglement. Indien deze onregelmatigheid te wijten is aan onnauwkeurigheid, onachtzaamheid of nalatigheid van de kandidaat of diens wettelijk vertegenwoordiger, dit ter beoordeling van de examencommissie, zijn de bepalingen van **artikel 1.5** van dit reglement van toepassing. NB:
- a. het cijfer 1 dat op grond van artikel 1.5.2a als maatregel wordt toegekend, is herkansbaar mits het betreffende schoolexamen volgens het PTA herkansbaar is. Het is aan de kandidaat om te besluiten of hij hiervoor zijn herkansing wil opnemen.
 - b. artikel 1.5.2b, dat ziet op een ontzegging van deelname aan één of meer schoolexamens, kan ook worden toegepast op een herkansing. Ofwel, op grond van dit artikel kan deelname aan een herkansing worden ontzegd.
- 3.15.2 Van een onregelmatigheid als bedoeld in artikel 3.15.1 is sprake indien de kandidaat:
- a. zich niet houdt aan de gedragscode(s);
 - b. zich onttrekt aan enig onderdeel van het schoolexamen;
 - c. zonder geldige reden of kennisgeving vooraf bij een schoolexamen afwezig is;
 - d. een schoolexamenonderdeel niet of te laat inlevert;
 - e. zich schuldig maakt aan fraude of plagiaat of hierbij betrokken is door hieraan mee te werken (bijv. door examenwerk uit te lenen aan een andere kandidaat).
- 3.15.3 Indien een kandidaat wordt verdacht van fraude of plagiaat, wordt zijn schoolexamen of schriftelijke opdracht, gedurende het onderzoek dat de examencommissie instelt, niet beoordeeld. Als fraude of plagiaat wordt geconstateerd, is het niet mogelijk een juist oordeel te geven over het werk van de kandidaat dan wel zijn kennis, inzicht en vaardigheden.
- 3.15.3.1 Indien een kandidaat wordt verdacht van fraude bij schriftelijke opdrachten, brengt de vakdocent de kandidaat hiervan op de hoogte en informeert hem over het voornemen de zaak voor te leggen aan de examencommissie. Ten behoeve van de hoorzitting levert de vakdocent een proces verbaal aan waarin staat beschreven wat naar zijn mening is gebeurd en levert daartoe bewijsstukken aan. Tijdens de hoorzitting zal de kandidaat worden bevraagd over het betwiste examenwerk en de door de vakdocent geleverde proces verbaal en bewijsstukken.
- 3.15.3.2 Indien een kandidaat tijdens een schoolexamen wordt betrappt op fraude, stelt de toezichthouder onverwijld de examencommissie hiervan op de hoogte en laat de kandidaat - als het enigszins mogelijk is - het werk afmaken. De toezichthouder geeft de kandidaat een nieuw antwoordblad en

neemt de oorspronkelijke bladen in. Op de oorspronkelijke bladen vermeldt hij “fraude” en markeert het punt op het antwoordblad waarop de fraude werd geconstateerd. Voorts maakt hij een melding van fraude op het proces verbaal. De examencommissie stelt een onderzoek in.

3.15.3.3 Aanvullend op artikel 1.5 beschouwt de examencommissie de volgende voorbeelden (niet uitputtend) als van vormen van fraude door een kandidaat (waarvan deels afkomstig van VO-Raad, protocollen, 2023):

- (delen van) het schoolexamen niet inleveren en beweren het wel ingeleverd te hebben;
- schoolexamenwerk van een ander inleveren;
- gebruik maken van ongeoorloofde hulpmiddelen bijvoorbeeld een instrument waarmee je contact kunt leggen met iets of iemand buiten de examenzaal (zoals een mobiele telefoon of smartwatch, koptelefoon met noise cancelling);
- tijdens een schoolexamen afkijken of overleggen met anderen;
- tijdens een schoolexamen gelegenheid geven tot afkijken;
- aanwijzingen krijgen/geven bij toiletbezoek;
- digitaal of op een andere wijze verspreiden van examenmateriaal voordat het schoolexamen begint;
- bestaand werk (van internet of andere kandidaat) waaruit de kandidaat stukken zonder bronvermelding heeft overgenomen.

3.15.4 Bij het overschrijden van de deadline is er sprake van onregelmatigheid en mag de vakdocent een in te leveren HD of PO niet meer in ontvangst nemen en beoordelen. In geval van een HD kan een vierkant rooster worden opgelegd totdat het werk naar behoren is afgerond. In geval van een PO, kan een maatregel, als bedoeld in artikel 1.5, worden getroffen.

3.15.5 Indien een schoolexamen door calamiteiten, technische problemen of onvolkomenheden niet op rechtmatige wijze wordt afgenomen en dit *onmiddellijk* door de kandidaat bij de toezichthouder is gemeld, kan de rector op grond van artikel 1.5 bepalen dat het schoolexamen geheel of gedeeltelijk ongeldig wordt verklaard.

- a. Indien het schoolexamen geheel ongeldig wordt verklaard, is het cijfer van het opnieuw gemaakte schoolexamen bindend en treedt het in de plaats van het oorspronkelijke resultaat, ook als het lager is.
- b. Indien de onregelmatigheid betrekking heeft op een *beperkt deel* van het schoolexamen, wordt de kandidaat als alternatief voorgelegd dat hij het cijfer accepteert zoals dat - met toekenning van 0-scorepunten voor de opgaven, waarop de onregelmatigheid betrekking heeft - volgens het geldend correctie- en normeringvoorschrift kan worden vastgesteld. Dit dient hij schriftelijk te bevestigen.

3.15.6 Indien de rector, nadat alle betrokkenen zijn gehoord, constateert dat de kandidaat de regels niet heeft nageleefd of een schoolexamen niet op rechtmatige wijze is afgenomen, doet hij zo spoedig mogelijk uitspraak, onder vermelding van de mogelijkheid tot beroep bij de commissie van beroep als bedoeld in [artikel 1.6](#) van dit reglement. De kandidaat of zijn wettelijk vertegenwoordiger kan binnen vijf dagen nadat de beslissing bekend is gemaakt, een beroep instellen.

3.15.7 De [beroepsprocedure](#) voor een beslissing die betrekking heeft op artikel 1.5 is als bijlage in de appendix opgenomen.

3.16 Uitstel wegens een zwaarwegende reden

3.16.1 Indien een kandidaat om een zwaarwegende reden gedurende een periode (of achtereenvolgende periodes) meerdere schoolexamens niet kan maken of inleveren, kan hij om uitstel vragen. Hiervoor dient hij *altijd* contact op te nemen met de afdelingscoördinator die zich vervolgens in verbinding stelt met de wettelijke vertegenwoordiger en de examencommissie. Indien de

kandidaat uitstel wordt verleend, zulks ter beoordeling van de examencommissie, zullen de gemiste schoolexamens conform de jaarplanning en, indien nodig, *daarnaast* via een maatwerk-route worden ingepland ingehaald.

3.16.2 Voor een herkansing kan geen uitstel worden aangevraagd.

3.17 Ontheffingen en vrijstellingen in het algemeen

3.17.1 Conform artikel 2.37 WVO kan een kandidaat voor sommige vakken een ontheffing of vrijstelling krijgen. Kortheidshalve wordt verwezen naar artikel 3.8. Uitvoeringsbesluit WVO.

3.17.2 De school beslist of de kandidaat een ontheffing krijgt en meldt dit bij de Inspectie. Voor het vak waarvoor ontheffing is verleend, hoeft geen examen te worden afgelegd.

3.17.3 Het vak waarvoor **ontheffing** wordt verleend, krijgt de vermelding “Vr” (Vrijstelling) op de cijferlijst.

3.17.4 Indien een kandidaat wegens een lichamelijke handicap ontheffing heeft gekregen voor lichamelijke opvoeding, hoeft hij geen vervangend vak te volgen.

3.17.5 Het bevoegd gezag kan een kandidaat van het vwo een ontheffing verlenen van het volgen van onderwijs in de Franse taal en/of Duitse taal in het gemeenschappelijk deel als:

- a. de kandidaat in de eerste drie jaar van het voortgezet onderwijs vrijgesteld was van het volgen van onderwijs in beide moderne vreemde talen omdat de kandidaat voordien in het buitenland onderwijs heeft gevolgd zonder Franse en/of Duitse taal;
- b. de kandidaat een andere moedertaal heeft dan de Nederlandse taal en minder dan zes jaren onderwijs in Nederland heeft gevolgd;
- c. de kandidaat onderwijs volgt in het profiel natuur en techniek of het profiel natuur en gezondheid en het onderwijs in de taal naar verwachting een succesvolle afronding van de opleiding verhindert.

3.17.6 Indien een vwo-kandidaat ontheffing heeft gekregen voor een tweede vreemde taal, dient hij een vervangend examen te doen voor één van de examenvakken uit het profiel- of vrije deel met een normatieve studielast van tenminste 440 uren.

3.17.7 Een havo-kandidaat die in het bezit is van een vmbo-diploma en, die in plaats van de vmbo-vakken, examen heeft afgelegd in één of meer overeenkomstige vakken op havo-niveau, is vrijgesteld van het volgen van onderwijs in dit vak. Hij kan het eindresultaat meenemen; het eerder behaalde cijfer wordt vermeld op de cijferlijst voor het havo.

3.17.8 Een vwo-kandidaat die in het bezit is van een havo-diploma en, die in plaats van de havo-vakken, examen heeft afgelegd in één of meer overeenkomstige vak op vwo-niveau, is vrijgesteld van het volgen van onderwijs in dit vak respectievelijk deze vakken. Hij kan het eindresultaat meenemen; het eerder behaalde cijfer wordt vermeld op de cijferlijst voor het vwo.

3.17.9 Indien een examenkandidaat vwo in het bezit is van een havo-diploma, en vrijstelling is verleend voor maatschappijleer, wordt het vak maatschappijleer niet vermeld op de cijferlijst vwo. Hetzelfde geldt voor een kandidaat vwo (atheneum) die in het bezit is van een diploma havo, en vrijstelling is verleend voor ckv. Het vak ckv wordt in dat geval ook niet vermeld op de cijferlijst vwo (atheneum).

3.17.10 De vwo-kandidaat in de gymnasiumafdeling is vrijgesteld van het volgen van onderwijs in het vak Culturele en Kunstzinnige Vorming. In plaats hiervan volgt hij KCV, geïntegreerd in de Griekse taal/ Latijnse taal.

3.17.11 Een kandidaat met dyscalculie kan geen vrijstelling krijgen voor het examenvak wiskunde of schoolexamen rekenen (indien wiskunde ontbreekt in het vakkenpakket).

3.18 Niet bevorderd

- 3.18.1 De resultaten van het schoolexamen behaald in een leerjaar, niet zijnde het laatste leerjaar, komen te vervallen als de kandidaat niet wordt bevorderd. Voor vakken die in enig leerjaar geheel worden afgesloten, kan in het PTA van een school worden opgenomen dat de resultaten gehandhaafd blijven.
- 3.18.2 Voor de volgende schoolexamenonderdeel kan een vrijstelling worden aangevraagd:
- Culturele en Kunstzinnige Vorming in het vmbo, havo en vwo (of Art & Culture in tweetalig havo en vwo) indien tenminste met een voldoende (vmbo) of afgeronde 7 (havo en vwo) afgesloten.
 - Maatschappijleer in het vmbo en havo en Mens & Maatschappij in het vwo (of Men & Society in tweetalig vwo) indien tenminste met een afgeronde 7 afgesloten.
- 3.18.3 De kandidaat dient het verzoek tot vrijstelling aan te vragen bij de examencommissie.
- 3.18.4 Een schoolexamenonderdeel waarvoor vrijstelling is verleend, hoeft niet opnieuw gevolgd te worden. Het eerder door de kandidaat behaalde resultaat blijft gehandhaafd.
- 3.18.5 Er kan geen vrijstelling worden aangevraagd voor het vak Lichamelijke Oefening (LO) of Physical Education (in tweetalig havo en vwo).

3.19 Niet geslaagd

- 3.19.1 Indien een kandidaat is gezakt voor het centraal examen komen de met dat eindexamen behaalde eindcijfers te vervallen.
- 3.19.2 De kandidaat krijgt voor de volgende schoolexamens een vrijstelling. Het behaalde eindcijfer vervalt dan niet, maar wordt overgenomen in het SE-dossier van het hernieuwd examen:
- Culturele en Kunstzinnige Vorming, maatschappijleer en het profielwerkstuk in het vmbo.
 - Culturele en Kunstzinnige Vorming (of Art & Culture), Maatschappijleer, Levensbeschouwing & Filosofie, Natuur, Leven en Technologie (NLT), Wiskunde-D en het profielwerkstuk in het havo.
 - Culturele en Kunstzinnige Vorming (of Art & Culture), Maatschappijleer (of Man & Society), Natuur, Leven en Technologie (NLT), Wiskunde-D en het profielwerkstuk in het vwo.
 - Het vak of onderdeel dat niet mee wordt gerekend in de uitslagbepaling van het centraal examen, zoals LOB en het schoolexamen Rekenen in het vmbo en havo.
- 3.19.3 Indien de kandidaat een schoolexamen, als bedoeld in artikel 3.19.2, opnieuw wil doen, dient hij dit vóór de eerste toetsweek aan de examencommissie kenbaar te maken. In dat geval komen de met dat schoolexamen behaalde eindcijfers te vervallen.
- 3.19.4 Een schoolexamen waarvoor vrijstelling is verleend, hoeft niet opnieuw gevolgd te worden.
- 3.19.5 Er kan geen vrijstelling worden aangevraagd voor het vak Lichamelijke Oefening (LO) of Physical Education (in tweetalig havo en vwo).

3.20 Maatwerk-PTA in het algemeen

- 3.20.1 De rector kan besluiten tot een maatwerk-PTA indien er sprake is van een bijzondere situatie. Een kandidaat wil bijvoorbeeld:
- langzamer door het examenprogramma;
 - overstappen naar of instromen in de (voor)examenklas (indien afkomstig van een andere school/schoolsoort);
 - een extra vak in het havo of vwo doen;
 - één of meerdere vakken versneld afsluiten;
 - één of meerdere vakken op hoger niveau afsluiten.

- 3.20.2 Een maatwerk-PTA staat zoveel mogelijk gelijk aan het reguliere PTA en is toegespitst op de individuele kandidaat met inachtneming van de van de wettelijke kaders. Bij het opstellen van maatwerk zijn de domeinen of eindtermen, zoals beschreven in de syllabus, leidend voor het maatwerkprogramma.
- 3.20.3 De kandidaat die een maatwerk- route wil volgen, meldt zich hiervoor aan bij de vakdocent en afdelingscoördinator.
- 3.20.4 De kandidaat krijgt toestemming voor een maatwerk-route als hij:
 - a. voldoende basis heeft, hetgeen blijkt uit zijn cijfers / het advies van het docententeam;
 - b. de potentie, motivatie en werkhouding heeft om de maatwerk-route/ het beoogde examen met goed gevolg af te leggen. De werkhouding wordt bepaald door de mate van zelfsturing en aanwezigheid in de lessen.
- 3.20.5 De wettelijke vertegenwoordigers moeten zich met het maatwerk-PTA akkoord verklaren.
- 3.20.6 Het maatwerk-PTA wordt opgesteld door de examencommissie, afdelingscoördinator en vakdocent, ter goedkeuring aan de MR voorgelegd, in SOM geplaatst en naar de Inspectie verzonden.

Daarnaast gelden de volgende bepalingen:

- 3.20.7 Langzamer door het examenprogramma
- 3.20.7.1 In bijzondere omstandigheden (zoals ziekte) of in geval van een ondersteuningsbehoefte kan een kandidaat gespreid examen doen.
 - a. Het gespreid examen omvat twee opeenvolgende schooljaren. Het centraal en/of schoolexamen wordt of in het eerste of in het tweede van deze schooljaren afgesloten.
 - b. De kandidaat heeft in het 1e en 2e schooljaar recht op één herkansing per jaar.
 - c. Instemming van de Inspectie is vereist.
- 3.20.7.2 Maatwerk middels een onderwijsprogramma dat afwijkt van het minimum aantal uren onderwijstijd vereist instemming van de Inspectie. Het uitgangspunt is om de kandidaat toe te laten groeien naar het volgen van het volledige onderwijsprogramma en de volledige onderwijstijd. De kandidaat dient minimaal 189 dagen per jaar les te krijgen.
- 3.20.7.3 Een kandidaat die gespreid examen over opeenvolgende tijdvakken in hetzelfde examenjaar wil doen, heeft instemming van de rector nodig. De kandidaat heeft recht op één herkansing.
- 3.20.8 Overstappen naar of instromen in de (voor)examenklas
- 3.20.8.1 Er is voldoende overlap tussen het PTA van de school(soort) waar de kandidaat vandaan komt en die van de (voor)examenklas van de schoolsoort waarin hij zitting zal nemen.
- 3.20.8.2 Het maatwerk-PTA voor overstappers of instromers zal bestaan uit de schoolexamenonderdelen die in het PTA van het betreffende schooltype staan vermeld en eventuele aanvullingen nodig zijn om te voldoen aan de schoolexameneisen. Hierbij gelden de volgende mogelijkheden:
 - a. Eén of meerdere vervangende toetsen worden afgenomen en becijferd en opgenomen in het maatwerk-PTA.
 - b. Een toets of opdracht uit het leerjaar of een schoolexamen uit het oorspronkelijke PTA wordt opnieuw beoordeeld en overgenomen in het maatwerk-PTA.
 - c. Schoolexamenonderdelen die (op een andere school) reeds zijn afgelegd en - inhoudelijk - eigen PTA- toetsen (deels) dekken, kunnen worden meegenomen in het schoolexamenresultaat, zulks ter beoordeling van de rector.

- 3.20.9 Een extra vak in havo of vwo
- 3.20.10 Een kandidaat kan examen doen in een extra vak dat niet inhoudelijk overeenkomt met een vak dat al onderdeel is van dat eindexamen.
- 3.20.11 Het eindcijfer voor extra vakken wordt op dezelfde manier berekend als voor de andere examenvakken. De kandidaat kan vragen om de examenresultaten van extra vakken op de cijferlijst op te nemen. De aanvullende vakken tellen dan mee om de uitslag van het examen te bepalen.
- 3.20.12 De kandidaat kan niet zakken op een onvoldoende voor het examen in een extra vak maar moet dan wel zonder dit extra vak voldoen aan de eisen van een volledig examen om te slagen.
- 3.20.13 Voor het kiezen van een extra vak op het havo geldt een aantal voorwaarden:
- De kandidaat dient aan het einde van 3-havo gemiddeld een 7,5 of hoger te staan voor de vakken die hij kiest in de bovenbouw.
 - Voor het extra vak wordt geen lesgarantie gegeven, hetgeen betekent dat een kandidaat bij een extra vak de zelfstandigheid moet hebben om een vak op eigen kracht te doorlopen. In overleg met desbetreffende vakdocenten wordt telkens besloten welke lessen worden bijgewoond.
- 3.20.14 Voor het kiezen van een extra vak op het vwo geldt een aantal voorwaarden:
- De kandidaat dient aan het einde van 3-vwo gemiddeld een 8,0 of hoger te staan voor Nederlands, Engels, Frans, Duits, geschiedenis/history, aardrijkskunde/ geography, wiskunde/ mathematics, natec, scheikunde en economie. Voor de gymnasiasten komt daar Latijn of Grieks bij.
 - Indien het gemiddelde van die vakken tussen 7,5 en 8,0 dan is, dan is toestemming van de docentenvergadering nodig om een extra vak te kunnen volgen.
 - Een extra vak dat een heel jaar met voldoende resultaat is gevolgd, kan worden afgesloten met een certificaat.
- 3.20.15 Aanvullend op de bepalingen, als bedoeld in artikel 3.20.13 en 3.20.14, geldt het volgende:
- De kandidaat maakt alle praktische en theoretische toetsen van het extra vak.
 - Voor het extra vak wordt geen lesgarantie gegeven. De kandidaat moet de zelfstandigheid hebben om een vak, indien lessen niet kunnen worden bijgewoond door overlappende lessen, op eigen kracht te kunnen doorlopen. In overleg met desbetreffende vakdocenten wordt telkens besloten welke lessen worden bijgewoond.
 - Indien de kandidaat het extra vak wil laten vallen, neemt hij contact op met de decaan van de betreffende afdeling. In overleg wordt besloten met ingang van wanneer de kandidaat met het volgen van het extra vak stopt.
 - Na 1 april van het eindexamenjaar is het niet meer mogelijk om het extra vak te laten vallen.
 - In uitzonderlijke gevallen kan een kandidaat *na de profielkeuze* in 3havo of 3vwo van vak wisselen in 4havo of 4vwo. Neem hierover tijdig contact op met de betreffende decaan.
- 3.20.16 Voor het aanvragen van een vakwissel gelden de volgende voorwaarden. De vakwissel:
- is uiterlijk woensdag 1 november 2023 aangevraagd;
 - wordt gemotiveerd middels een motivatiebrief en beoordeeld door de decaan;
 - is realiseerbaar in het rooster;
 - betreft geen wisseling van profiel of meerdere vakken. Dit is niet mogelijk.
- 3.20.17 Gemiste toetsen en werk als gevolg van de vakwissel moeten zo snel als mogelijk op initiatief van de leerling worden ingehaald.

- 3.20.18 Versnellen
- 3.20.18.1 Een leerling kan alle vakken min één versneld volgen. Deze leerling kiest er zelf voor om eerder dan in het laatste jaar voor één of meer vakken examens te doen.
- 3.20.18.2 Een leerling kan vanaf 4 vwo, 3 havo en 2 vmbo, versneld examens doen.
- 3.20.18.3 De leerling neemt deel aan de schoolexamens van het eindexamen zodat vóór het eerste tijdvak van het CE het SE-cijfer kan worden vastgesteld.
- 3.20.18.4 Een centraal examen dat versneld is afgelegd, behoudt bij bevordering naar het volgende leerjaar zijn geldigheid en kan daarmee in het volgende leerjaar niet opnieuw worden gedaan, ook niet als het resultaat voor de kandidaat tegenvalt.
- 3.20.18.5 Indien een leerling het versneld centraal examen heeft afgelegd en niet is bevorderd tot het volgende leerjaar, vervallen de met dit centraal examen of deze centrale examens behaalde resultaten.
- 3.20.18.6 Een centraal examen dat versneld is afgelegd, kan het volgende leerjaar niet op hoger niveau worden gedaan.
- 3.20.18.7 De school behoudt zich het recht voor om een leerling, die versneld examens doet, op grond van tegenvallende resultaten of leerhouding/ motivatie, alsnog terug te trekken bij DUO in april van het betreffende examenjaar, dus voordat er versneld examens wordt gedaan.
- 3.20.18.8 De leerling die het versneld examen alsnog wenst te beëindigen, kan dit doen vóór de aanvang van het eerste schoolexamen van het versneld traject. Zodra het eerste schoolexamen van het versneld traject is gemaakt, is het versneld examen definitief en dient de leerling dit te continueren.
- 3.20.18.9 Het cijfer dat een leerling haalt voor zijn versneld vak, is definitief en komt op de cijferlijst te staan.
- 3.20.18.10 Wanneer de kandidaat zijn herkansing na het versneld examen in de voorexamenklas inzet, vervalt zijn recht op herkansing na afronding van het CE in het examenjaar.
- 3.20.18.11 Indien de leerling niet slaagt, vervalt het resultaat van het versneld examen, evenals dat van de andere vakken.
- 3.20.19 Op hoger niveau
- 3.20.19.1 Een leerling kan alle vakken min één op hoger niveau volgen en afsluiten. De leerling moet daarbij zoals altijd voldoen aan het PTA van het vak op het hogere niveau.
- 3.20.19.2 De leerling doet éénmaal centraal examen voor het betreffende vak. Dat wil zeggen dat hij een vak niet gelijktijdig op twee niveaus af kan sluiten.
- 3.20.19.3 Het moment dat het schoolexamencijfer wordt verstrekt aan DUO, bepaalt het niveau waarop in een vak centraal examen wordt afgelegd. Voor het bepalen van het eindcijfer gelden alle regels van het overeenkomstige vak uit het hogere niveau.
- 3.20.19.4 Het diploma wordt bepaald door de vakken van het laagste niveau. Vakken die op een hoger niveau zijn afgesloten, worden vermeld op de cijferlijst.
- 3.20.19.5 Indien een leerling niet is bevorderd tot het volgende leerjaar, vervallen de met het centraal examen behaalde resultaten van het vak of de vakken op het hogere niveau.
- 3.20.19.6 Heeft een leerling examens afgelegd op een hoger niveau en haalt hij het niet, dan geldt de **terugvaloptie**. Dit betekent dat de leerling alsnog examens kan doen op het oorspronkelijk niveau in het tweede tijdvak, met recht op herkansing. Deze terugvalregeling wordt niet als herkansing gezien.
- 3.20.19.7 Bij een terugvaloptie is het uitgangspunt dat het schoolexamencijfer blijft staan en dat het SE-cijfer op het hogere niveau niet zonder meer wordt omgerekend naar het eigen niveau.

- 3.20.19.8 Ten behoeve van de terugvaloptie regelt het maatwerk-PTA dat eventuele discrepanties tussen het schoolexamen op het hogere niveau en het eigen niveau worden afgedekt vóórdat het CE in het eerste tijdvak plaatsvindt. Het maatwerk-PTA vermeldt in ieder geval:
- alle schoolexamenonderdelen die tot het PTA van het eigen niveau behoren en niet op het hogere niveau worden getoetst, op de aangewezen (reguliere) toetsmomenten door de leerling moeten worden gemaakt;
 - welke onderdelen middels een schoolexamencijfer opnieuw worden beoordeeld volgens het PTA op het eigen niveau.
- Alleen dan kan het SE-cijfer na het eerste tijdvak in het kader van de terugvaloptie worden veranderd naar het eigen niveau. Hiervoor moet de Inspectie toestemming geven.
- 3.20.19.9 Als de leerling gebruik maakt van de terugvaloptie bij het examen in een vak op een hoger niveau, dan:
- zal het PTA gelden van het eigen niveau waarin de leerling examen gaat doen;
 - vervalt het cijfer op hoger niveau, ook al is dat een hoger cijfer.
- 3.20.19.10 Als de leerling na het afronden van het eindexamen doorstroomt naar het hogere niveau, krijgt hij vrijstelling voor de vakken die op dat niveau zijn afgerond.

4. HET CENTRAAL EXAMEN

4.1 Tijdvakken en examendata (artikel 2.56 WVO)

- 4.1.1 Het centraal examen voor de scholen voor voortgezet onderwijs wordt in principe afgenomen in het laatste leerjaar van de betreffende schoolsoort. Uitzonderingen hierop zijn de CSPE, welke ook in het voorlaatste schooljaar kunnen worden afgenomen.
- 4.1.2 Het centraal examen voor de scholen kent drie tijdvakken: het eerste, het tweede en het derde tijdvak. De eerste twee tijdvakken worden afgenomen in het laatste leerjaar. Het derde tijdvak wordt aansluitend aan het laatste leerjaar afgenomen door het College voor toetsen en examens.
- 4.1.3 De rector/directeur stelt de kandidaten tijdig op de hoogte van de data en de tijdstippen waarop het centraal examen zal plaatsvinden, doch uiterlijk op 30 september van elk jaar. Data en tijden kunnen zijn opgenomen in handleidingen bij het examen, ook deze dienen dan uiterlijk 30 september van elk jaar in het bezit te zijn van de examenkandidaten.
- 4.1.4 Kandidaten kunnen alleen worden toegelaten tot het centraal examen als het schoolexamen voor dat vak volledig is afgesloten voor aanvang van het eerste tijdvak. In het geval van flexibele digitale examens BB/KB geldt dat het schoolexamen in het betreffende vak is afgesloten voor het centraal examen.

4.2 Verhinderende deelname centraal examen (3.29 Uitvoeringsbesluit WVO)

- 4.2.1 Indien een kandidaat om een geldige reden, dit ter beoordeling van de rector/directeur, is verhinderd bij één of meer toetsen in het eerste tijdvak aanwezig te zijn, wordt hem in het tweede tijdvak de gelegenheid gegeven het centraal examen voor ten hoogste 2 toetsen per dag te voltooien.
- 4.2.2 Indien een kandidaat in het tweede tijdvak evenzeer verhinderd is, of wanneer hij het centraal examen in het tweede tijdvak niet kan voltooien, wordt hij in de gelegenheid gesteld in het derde tijdvak ten overstaan van het College voor toetsen en examens zijn eindexamen te voltooien.
- 4.2.3 De kandidaat wordt door de secretaris van de examens aangemeld bij de College voor toetsen en examens.

4.3 Gang van zaken m.b.t. het centraal examen

- 4.3.1 Voor de aanvang van het centraal examen worden kandidaten schriftelijk op de hoogte gesteld van voorschriften en procedures tijdens het centraal examen.
- 4.3.2 Tijdens een toets van het centraal examen worden aan de kandidaten geen mededelingen van welke aard ook, aangaande de opgaven gedaan, uitgezonderd mededelingen van het College voor toetsen en examens.
- 4.3.3 In iedere ruimte waar het centraal examen wordt afgenomen zijn tenminste twee toezichthouders aanwezig.
- 4.3.4 Indien er in een ruimte meer dan 25 kandidaten aanwezig zijn, is er tenminste 1 toezichthouder per 25 kandidaten.
- 4.3.5 Zij die toezicht hebben gehouden, maken een proces-verbaal op. Zij leveren dit in bij de secretaris van de examens of aan de daarvoor aangewezen medewerkers van de leerlingenadministratie samen met het gemaakte examenwerk.
- 4.3.6 Een kandidaat die te laat komt, mag tot uiterlijk een half uur na de aanvang van de toets tot die toets worden toegelaten.
- 4.3.7 Alle papier, ook kladpapier, wordt gewaarmerkt en verstrekt door de school, behalve het papier dat samen met de opgaven wordt uitgereikt.
- 4.3.8 De kandidaat plaatst aan de bovenkant van het papier zijn examenummer en zijn naam op de daartoe aangegeven plaatsen.
- 4.3.9 Het werk mag niet met potlood gemaakt worden (uitgezonderd tekeningen en grafieken). Indien een kandidaat het examenwerk toch met potlood heeft gemaakt, wordt onmiddellijk na het beëindigen van de examenzitting het werk gekopieerd. Het origineel wordt bewaard in de kluis. De corrector ontvangt de kopie ter correctie.
- 4.3.10 Tassen, jassen e.d. moeten buiten de examenzaal of het lokaal blijven.
- 4.3.11 Het meenemen van andere dan toegestane boeken, tabellen en overige hulpmiddelen is verboden. Het is verboden communicatiemiddelen (w.o. mobieltjes) en horloges mee te nemen de examenruimte in. Toegestane boeken, tabellen en overige hulpmiddelen worden voorafgaand aan het examen gecontroleerd.
- 4.3.12 Het is de kandidaat niet geoorloofd zich zonder toestemming van degenen die toezicht houden, uit het examenlokaal te verwijderen.
- 4.3.13 Kandidaten mogen zich gedurende de examenzitting niet van hun plaats begeven. Indien zij iets nodig hebben, dienen zij door handopsteken en zo min mogelijk storend, de aandacht van één van de toezichthouders te trekken.
- 4.3.14 Kandidaten mogen, na inlevering van het gemaakte werk en de opgaven, het lokaal/de zaal niet eerder verlaten dan vanaf één uur na de opening van de zitting.
- 4.3.15 Alle aan de kandidaten voorgelegde opgaven voor een toets van het centraal examen blijven in het examenlokaal tot het einde van de zitting.
- 4.3.16 Gedurende het laatste kwartier van de zitting verlaat, om onnodige ordeverstoring te voorkomen, niemand de examenzaal/het examenlokaal. Een uitzondering hierop vormen de kandidaten in het vso, zij kunnen ook in het laatste kwartier de zitting verlaten.
- 4.3.17 Aan het einde van de zitting blijft iedere kandidaat zitten, tot het werk van alle kandidaten door de dienstdoende toezichthouders is opgehaald en geteld. De kandidaat dient er zelf op toe te zien dat zijn werk, inclusief de eventuele bijlagen, door één van de toezichthouders is ingenomen.
- 4.3.18 De bijlagen waarop een antwoord moet worden ingevuld, dienen in het overige werk te worden ingesloten. Indien het gemaakte werk uit meer papieren bestaat, dienen deze in elkaar gestoken te worden ingeleverd.

- 4.3.19 Gemaakt werk dat eenmaal de examenzaal heeft verlaten, mag niet meer worden ingeleverd. Het mag niet meer door de toezichthouder(s) worden ingenomen.
- 4.3.20 Een kandidaat, die gemaakt werk en opgaven heeft ingeleverd en de zaal heeft verlaten, mag niet meer worden toegelaten, ook niet wanneer hij buiten de zaal constateert dat hij niet alle opgaven heeft gemaakt.
- 4.3.21 Deelname aan een zitting van het centraal examen betekent dat het eenmaal gemaakte werk zijn geldigheid behoudt, tenzij de inspecteur het werk ongeldig verklaart.
- 4.3.22 Voor computerexamens gelden ten aanzien van het gestelde in 4.3.7 t/m 4.3.9 en 4.3.17 t/m 4.3.20 teksten die overeenkomen met deze wijze van examineren.
- 4.3.23 Dyslectische leerlingen kunnen het centraal examen maken met behulp van een Daisyspeler op de computer, mits zij de noodzaak hiervan kunnen aantonen middels een orthopedagogisch rapport. Bij de herexamens kan van deze mogelijkheid alleen gebruik worden gemaakt bij de vakken Nederlands en Engels, omdat de examens voor het tweede tijdvak bij de andere vakken niet in deze vorm worden aangeboden. Dyslectische kandidaten in het VSO maken in zowel het eerste als tweede tijdvak gebruik van het programma Kurzweil.

4.4 Bepaling eindcijfer en beoordeling (3.32 Uitvoeringsbesluit WVO)

- 4.4.1 De vakdocent past bij zijn beoordeling de normen toe alsmede de regels voor het bepalen van de cijfers die zijn voorgeschreven door de Commissie, die door de Minister van OCW belast is met de vaststelling van de opgaven.
- 4.4.2 Het eindcijfer voor alle vakken van het eindexamen wordt uitgedrukt in een geheel cijfer uit de reeks 1 tot en met 10.
- 4.4.3 De rector/directeur bepaalt het eindcijfer voor een vak dat wordt afgesloten met een centraal examen op het rekenkundig gemiddelde van het cijfer voor het schoolexamen en het cijfer voor het centraal examen. Indien de uitkomst van de berekening niet een geheel getal is, wordt dat getal indien het eerste cijfer achter de komma een 4 of lager is, naar beneden afgerond en indien dat cijfer een 5 of hoger is, naar boven afgerond.
- 4.4.4 Indien een vak alleen een schoolexamen kent, is het cijfer voor het schoolexamen tevens het eindcijfer.

5. UITSLAG, HERKANSING EN DIPLOMERING

5.1 Vaststelling uitslag (artikel 2.57 WVO en 3.33 Uitvoeringsbesluit WVO)

- 5.1.1 De rector/directeur en de examensecretaris van het eindexamen stellen de uitslag vast met inachtneming van de uitslagregels als vermeld in artikel 5.2 van dit reglement. De uitslag luidt <<geslaagd>> of <<afgewezen>>.
- 5.1.2 Indien dat nodig en mogelijk is om de kandidaat te laten slagen, betrekken zij van het eindexamen een of meer eindcijfers van de vakken niet bij de bepaling van de definitieve uitslag. De overgebleven vakken dienen echter een eindexamen te vormen als bedoeld in hoofdstuk 3 van het Uitvoeringsbesluit WVO.

5.2 Uitslagregels

5.2.1 Vmbo (artikel 3.35 Uitvoeringsbesluit WVO)

1. De kandidaat die het eindexamen van een leerweg in het vmbo heeft afgelegd, is geslaagd indien:
 - a. het rekenkundig gemiddelde van zijn bij het centraal examen behaalde cijfers ten minste 5,5 is;
 - b. hij voor het vak Nederlandse taal als eindcijfer 5 of meer heeft behaald;
 - c. hij onverminderd onderdeel b:
 - 1°.voor één van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 5 of meer en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer heeft behaald;
 - 2°.voor één van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 4 en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer waarvan ten minste één 7 of meer heeft behaald; of
 - 3°.voor twee van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 5 heeft behaald en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer waarvan ten minste één 7 of meer heeft behaald;
 - a. hij voor geen van de onderdelen, genoemd in het derde of vierde lid, lager dan het eindcijfer 4 heeft behaald;
 - b. hij voor de vakken lichamelijke opvoeding en het kunstvak uit het gemeenschappelijk deel de kwalificatie «voldoende» of «goed» heeft behaald; en
 - c. als het een eindexamen gemengde of theoretische leerweg betreft: hij voor het profielwerkstuk de kwalificatie «voldoende» of «goed» heeft behaald.
2. Bij de uitslagbepaling volgens het eerste lid, onderdeel c, wordt in de theoretische leerweg het eindcijfer van een profielvak of beroepsgericht keuzevak behorende tot het eindexamen van de gemengde leerweg niet betrokken, tenzij deze vakken samen tenminste een volledig beroepsgericht programma als bedoeld in artikel 3.5 Uitvoeringsbesluit WVO vormen. In dat geval is het vierde lid van overeenkomstige toepassing.
 3. Bij de uitslagbepaling volgens het eerste lid, onderdeel c, wordt in de basisberoepsgerichte leerweg en de kaderberoepsgerichte leerweg het gemiddelde van de eindcijfers van alle beroepsgerichte keuzevakken aangemerkt als het eindcijfer van één vak (het combinatiecijfer).
 4. Bij de uitslagbepaling volgens het eerste lid, onderdeel c, wordt in de gemengde leerweg het gemiddelde van de eindcijfers van het profielvak en alle beroepsgerichte keuzevakken aangemerkt als het eindcijfer van één vak (het combinatiecijfer), met dien verstande dat het eindcijfer voor het profielvak daarbij net zo vaak meetelt als het aantal eindcijfers van beroepsgerichte keuzevakken dat in de berekening wordt betrokken.
 5. Een kandidaat is geslaagd met toekenning van het *judicium cum laude* indien zijn examen voldoet aan de voorschriften uit artikel 3.48 Uitvoeringsbesluit WVO.

5.2.2 Havo en vwo (artikel 3.34 Uitvoeringsbesluit WVO)

1. De kandidaat die eindexamen vwo of havo heeft afgelegd, is geslaagd indien:
 - a. het rekenkundig gemiddelde van zijn bij het centraal examen behaalde cijfers ten minste 5,5 is;
 - b. hij voor een van de vakken Nederlandse taal en literatuur, Engelse taal en literatuur en voor zover van toepassing wiskunde A, B of C als eindcijfer 5 of meer heeft behaald en hij voor het andere vak dan wel andere hier genoemde vakken als eindcijfer 6 of meer heeft behaald;
 - c. hij onverminderd onderdeel b:
 - 1°. voor één van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 5 of meer en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer heeft behaald;
 - 2°. voor één van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 4 en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer heeft behaald, en het gemiddelde van de eindcijfers tenminste 6,0 bedraagt;
 - 3°. voor twee van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 5 heeft behaald en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer heeft behaald, en het gemiddelde van de eindcijfers ten minste 6,0 bedraagt; of
 - 4°. voor één van de vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld als eindcijfer 4 en voor één van deze vakken als eindcijfer 5 heeft behaald en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer heeft behaald, en het gemiddelde van de eindcijfers tenminste 6,0 bedraagt;
2. Bij de uitslagbepaling volgens het eerste lid, wordt het gemiddelde van de eindcijfers van ten minste de volgende onderdelen aangemerkt als het eindcijfer van één vak, voor zover voor deze onderdelen een eindcijfer is bepaald: maatschappijleer, culturele en kunstzinnige vorming en het profielwerkstuk. Het bevoegd gezag kan daaraan toevoegen:
 - a. literatuur, als onderdeel van alle afzonderlijke moderne talen, met dien verstande dat indien het bevoegd gezag daartoe niet besluit, literatuur voor de bepaling van de eindcijfers een onderdeel is van het schoolexamen van de desbetreffende taal en literatuur;
 - b. algemene natuurwetenschappen in het havo en vwo;
 - c. bij bijzondere scholen: godsdienst of levensbeschouwelijk vormingsonderwijs, met dien verstande dat indien het bevoegd gezag daartoe niet besluit, godsdienst of levensbeschouwelijk vormingsonderwijs geen onderdeel is van het eindexamen.
3. Een kandidaat is geslaagd met toekenning van het *judicium cum laude* indien zijn examen voldoet aan de voorschriften uit artikel 3.47 Uitvoeringsbesluit WVO.

5.3 Bekendmaking uitslag

Zodra de uitslag ingevolge artikel 5.2 is vastgesteld, maakt de rector/directeur deze tezamen met de eindcijfers schriftelijk aan iedere kandidaat bekend, onder mededeling van hetgeen in artikel 5.4 is vermeld. De in de eerste volzin bedoelde uitslag is de definitieve uitslag indien artikel 5.4, eerste lid, van dit reglement geen toepassing vindt.

5.4 Herkansing centraal examen (3.38 Uitvoeringsbesluit WVO)

- 5.4.1 De kandidaat heeft voor één vak waarin hij reeds examen heeft afgelegd, nadat de uitslag is vastgesteld, het recht in het tweede tijdvak, of indien de kandidaat verhinderd was en artikel 4.2.2 van toepassing is, in het derde tijdvak, opnieuw dan wel alsnog deel te nemen aan het centraal examen of het CSPE.
- 5.4.2 De kandidaat stelt de rector/directeur, vóór een door deze laatste te bepalen dag en tijdstip, schriftelijk in kennis van gebruikmaking van het in het eerste lid bedoelde recht.
- 5.4.3 Het hoogste van de cijfers gehaald bij de herkansing en bij het eerder afgelegde centraal examen geldt als definitief cijfer voor het centraal examen.
- 5.4.4 Na afloop van de herkansing wordt de uitslag definitief vastgesteld volgens de uitslagregels en wordt deze schriftelijk aan de kandidaat bekendgemaakt.
- 5.4.5 Het eerste tot en met het vierde lid van dit artikel zijn van overeenkomstige toepassing op de vakken waarin in een examenjaar deeleindexamen is afgelegd.

5.5 Diploma en cijferlijst (artikel 3.40 Uitvoeringsbesluit WVO)

- 5.5.1 De rector/directeur reikt op grond van de definitieve uitslag aan elke kandidaat een cijferlijst uit waarop voor zover van toepassing zijn vermeld:
 - a. de cijfers voor het schoolexamen en de cijfers voor het centraal examen;
 - b. voor vwo en havo het vak of de vakken en het onderwerp of de titel van het profielwerkstuk;
 - c. voor vmbo het thema en de beoordeling van het profielwerkstuk;
 - d. de beoordeling van lichamelijk opvoeding in vwo en havo;
 - e. de beoordeling van het kunstvak, het vak lichamelijke opvoeding uit het gemeenschappelijke deel van de leerweg vmbo gemengde of theoretische leerweg;
 - f. de beoordeling van de maatschappelijke stage, indien deze onderdeel is van het eindexamen en is beoordeeld met «voldoende» of «goed»;
 - g. de eindcijfers voor de examenvakken, alsmede;
 - h. de uitslag van het eindexamen.
- 5.5.2 De rector/directeur reikt op grond van de definitieve uitslag aan elke voor het eindexamen geslaagde kandidaat, daaronder mede begrepen de kandidaat die zijn eindexamen met gunstig gevolg heeft voltooid ten overstaan van het College voor toetsen en examens, een diploma uit, waarop het profiel of de profielen zijn vermeld die bij de uitslag zijn betrokken. Op het diploma vmbo is de leerweg vermeld die bij de uitslag is betrokken.
- 5.5.3 Duplicaten van afgegeven diploma's en cijferlijsten worden niet verstrekt (artikel 3.51 Uitvoeringsbesluit WVO). Onze Minister kan een schriftelijke verklaring verstrekken dat een document als bedoeld in het eerste lid is afgegeven. Deze verklaring heeft dezelfde waarde als dat document zelf. Een schriftelijke verklaring dat deze documenten zijn afgegeven kan uitsluitend door de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) worden verstrekt. Bij de uitreiking van het diploma kan de school een aantal gewaarmerkte kopieën van het diploma uitreiken.

- 5.5.4 De rector/directeur reikt aan de definitief voor het eindexamen afgewezen kandidaat die de school verlaat een complete cijferlijst uit, waarop zijn vermeld, voor zover van toepassing:
- het vak of de vakken waarin de kandidaat examen heeft gedaan met de daarvoor behaalde cijfers;
 - de vakken van het schoolexamen met de behaalde cijfers, inclusief de onderdelen die met voldoende of goed zijn afgesloten.

6. OVERIGE BEPALINGEN

6.1 **Afwijking wijze van examineren (3.54 Uitvoeringsbesluit WVO)**

- 6.1.1 De rector/directeur kan toestaan dat een gehandicapte kandidaat het examen geheel of gedeeltelijk aflegt op een wijze die is aangepast aan de mogelijkheden van die kandidaat. In dat geval bepaalt de rector/directeur de wijze waarop het examen zal worden afgelegd. Hij/zij doet hiervan zo spoedig mogelijk mededeling aan de inspectie.
- 6.1.2 De rector/directeur kan in verband met onvoldoende beheersing van de Nederlandse taal afwijken van de voorschriften aangegeven bij of krachtens het Uitvoeringsbesluit WVO, ten aanzien van een kandidaat die met inbegrip van het schooljaar waarin hij eindexamen aflegt, ten hoogste zes jaren onderwijs in Nederland heeft gevolgd en voor wie het Nederlands niet de moedertaal is. De in de eerste volzin bedoelde afwijking kan betrekking hebben op:
- het vak Nederlandse taal- en literatuur;
 - het vak Nederlandse taal;
 - enig ander vak waarbij het gebruik van de Nederlandse taal van overwegende betekenis is.
- 6.1.3 De in het derde lid bedoelde afwijking bestaat voor zover betrekking hebbend op het centraal examen slechts uit een verlenging van de duur van de desbetreffende toets van het centraal examen met ten hoogste 30 minuten en het verlenen van toestemming tot het gebruik van een verklarend woordenboek der Nederlandse taal.
- 6.1.4 Van elke afwijking op grond van het derde lid wordt mededeling gedaan aan de inspectie.

6.2 **Spreiding voltooiing eindexamen (artikel 3.56 Uitvoeringsbesluit WVO)**

- 6.2.1 De rector/directeur kan, de inspectie gehoord hebbend, toestaan dat ten aanzien van een kandidaat die in het laatste leerjaar langdurig ziek is, en ten aanzien van een kandidaat die lange tijd ten gevolge van een bijzondere, van de wil van de kandidaat onafhankelijke omstandigheid niet in staat is geweest het onderwijs in alle betrokken eindexamenvakken gedurende het laatste leerjaar te volgen, het centraal examen en in voorkomend geval het schoolexamen, voor een deel van de vakken in het ene schooljaar en voor het andere deel in het daaropvolgende schooljaar wordt afgelegd.
- 6.2.2 De rector/directeur geeft hiervoor toestemming uiterlijk voor de aanvang van het eerste tijdvak van het centraal examen. In bijzondere gevallen kan de rector/directeur afwijken van de eerste volzin ten behoeve van een kandidaat die nog niet in alle betrokken eindexamenvakken centraal examen heeft afgelegd.
- 6.2.3 De herkansingsregeling voor het centraal examen (artikel 5.4) is ten aanzien van de kandidaat van toepassing in het eerste en in het tweede schooljaar van het gespreid centraal examen, met dien verstande dat het recht op herkansing ontstaat nadat de eindcijfers van de vakken waarvoor in het eerste schooljaar het centraal examen is afgesloten, voor de eerste maal zijn vastgesteld.
- 6.2.4 De rector/directeur en de secretaris stellen de uitslag van het eindexamen reeds vast aan het einde van het eerste schooljaar van het gespreid centraal examen of het gespreid schoolexamen met overeenkomstige toepassing van artikel 5.2.

6.2.5 Versneld examen. In afwijking van artikel 4.2, kan het bevoegd gezag een leerling uit het voorlaatste of direct daaraan voorafgaande leerjaar toelaten tot het centraal examen in één of meer vakken, niet zijnde alle vakken van het eindexamen (artikel. 2.56 lid 4 WVO). Bij toepassing van 6.2.5. wordt het schoolexamen in dat vak of die vakken afgesloten voordat in dat leerjaar het centraal examen in dat vak of die vakken aanvangt.

6.3 **Bewaren examenwerk (artikel 4.39 Uitvoeringsbesluit WVO)**

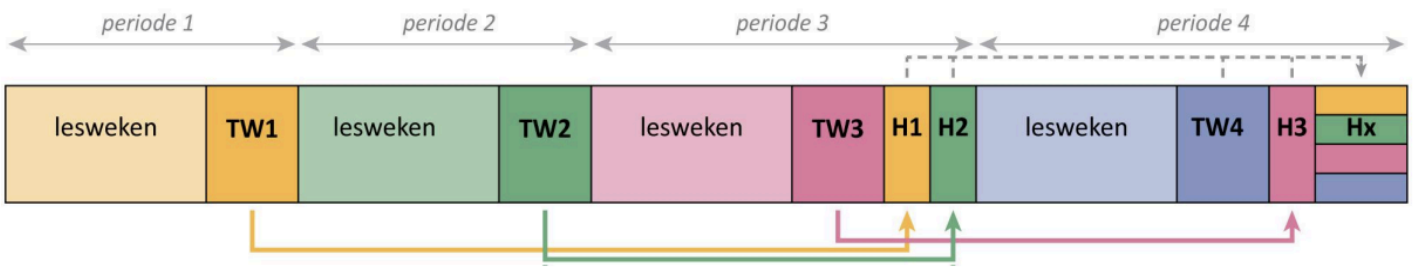
Het werk van het centraal examen wordt gedurende ten minste zes maanden na de vaststelling van de uitslag bewaard door de rector/directeur, ter inzage voor belanghebbenden.

7. **SLOTBEPALINGEN**

- Dit examenreglement en het Programma van Toetsing en Afsluiting worden door de rector/directeur voor 1 oktober van het cursusjaar waarin het examen wordt afgelegd, toegezonden aan de inspectie en aan de kandidaten bekendgemaakt.
- In die gevallen waarin dit Reglement niet voorziet, is het bepaalde in de WVO en het Uitvoeringsbesluit WVO van toepassing. De tekst van de WVO en het Uitvoeringsbesluit prevaleren boven de tekst uit dit Examenreglement.
- In alle gevallen waarin dit Reglement noch de WVO of het Uitvoeringsbesluit WVO voorziet, beslist de rector/directeur, gehoord hebbende de examencommissie.

8. **APPENDIX**

Bijlage 1: SE- planning

- Gekleurde pijlen onderaan zijn “herkansing of, indien nodig, inhaalmoment”.
- De grijze stippelijnen-met-pijl bovenaan zijn “overloop naar Hx indien gewenst”.

Afkortingen staan voor:

- SE = schoolexamen
- P = periode
- TW = toetsweek
- H1 = herkansingsdag 1
- H2 = herkansingsdag 2
- H3 = herkansingsdag 3
- HxV = herkansing eXtra voor voorexamenklassen
- HxE = herkansing eXtra voor examenklassen

Toelichting voorexamenklas:

In de voorexamenklas kunnen maximaal **twee** SE's worden herkanst, te weten:

- a. één uit P1 of P2 (herkansing na TW3) **en**
- b. één uit P3 (herkansing na TW4).

Herkansingsmomenten:

- **H1** na TW3 is bestemd voor een herkansing van een gemaakt SE uit P1.
- **H2** na TW3 is bestemd voor een herkansing van een gemaakt SE uit P2.
- **H3** na TW4 is bestemd voor een herkansing van een gemaakt SE uit P3.

*NB: Het is **niet** mogelijk om een herkansing op een willekeurige herkansingsdag te doen. Een herkansing vindt plaats op een “aangewezen dagdeel” van de bovengenoemde herkansingsdagen.*

Een herkansing *schuift door/ wordt verplaatst* naar **HxV** (na TW4) als een leerling één of twee SE's⁷ uit dezelfde periode op de aangewezen herkansingsdag moet inhalen. Voor meer toelichting: zie de procedure “Na TW3 en TW4” hieronder.

*NB: Het is **niet** mogelijk om meer dan twee SE's op een aangewezen herkansingsdag in te halen. Drie of meer SE's worden ingehaald op **HxV**.*

Een herkansing kan niet worden ingehaald. Als de kandidaat om enige reden verhinderd is deel te nemen aan de door hem aangevraagde herkansing, vervalt deze herkansing. In dat geval wordt het resultaat, dat hij voor het oorspronkelijke schoolexamen behaalde, definitief en telt de gemiste herkansing mee in het totaal aantal toegestane herkansingen.

⁷ niet zijnde een mondeling, practicum of in te leveren HD of PO

Na TW3 geldt het volgende:

- Heeft een leerling **geen** enkel SE uit P1 of P2 gemist? Dan kan hij een herkansing op de aangewezen herkansingsdag doen:
 - een SE uit P1 op **H1** of
 - een SE uit P2 op **H2**.
- Heeft een leerling **één of twee** SE's uit P1 gemist? Dan moet hij deze op **H1** inhalen. Een eventuele herkansing schuift dan door naar **HxV**.
- Dezelfde procedure (a en b) geldt voor één of twee in te halen SE's uit P2 op **H2**.

Na TW4 geldt het volgende:

- Heeft een leerling geen enkel SE uit P3 gemist? Dan kan hij een herkansing van een SE uit P3 op **H3** doen.
- Heeft een leerling één of twee SE's uit P3 gemist? Dan moet hij deze op H3 inhalen. Een eventuele herkansing van een SE uit P3 *schuift door/ wordt verplaatst* naar **HxV**.
- Heeft een leerling één of meerdere SE's in TW4 gemist? Dan worden deze ingehaald op **HxV**.

Toelichting examenklas:

In de examenklas kunnen maximaal **twee** SE's worden herkanst, te weten één uit P1 en één uit P2 (beide na TW3).

- H1 na TW3 is bestemd voor een herkansing van een gemaakt SE uit P1.
- H2 na TW3 is bestemd voor een herkansing van een gemaakt SE uit P2.

*NB: Het is **niet** mogelijk om een herkansing op een willekeurige herkansingsdag te doen. Een herkansing vindt plaats op een "aangewezen dagdeel" van een herkansingsdag.*

Een herkansing *schuift door/ wordt verplaatst* naar **HxE** (na TW3 examenjaar) als een leerling één of twee SE's⁸ uit dezelfde periode moet inhalen. Zie de procedure "Na TW3" hieronder.

*NB: Het is **niet** mogelijk om meer dan twee SE's op een aangewezen herkansingsdag in te halen. Drie of meer SE's worden ingehaald op **HxE**.*

Een herkansing kan niet worden ingehaald. Als de kandidaat om enige reden verhinderd is deel te nemen aan de door hem aangevraagde herkansing, vervalt deze herkansing. In dat geval wordt het resultaat, dat hij voor het oorspronkelijke schoolexamen behaalde, definitief en telt de gemiste herkansing mee in het totaal aantal toegestane herkansingen.

Na TW3 geldt het volgende:

- Heeft een leerling geen enkel SE uit P1 gemist? Dan kan hij een herkansing op **H1** doen.
- Heeft een leerling één of twee SE's uit P1 gemist? Dan moet hij deze op **H1** inhalen. Een eventuele herkansing schuift door/ wordt verplaatst naar **HxE**.
- Dezelfde procedure (a en b) geldt ook voor **H2**.

⁸ niet zijnde een mondeling, practicum of in te leveren HD of PO

Bijlage 2. Klachtenregeling voor een beslissing die geen betrekking heeft op artikel 1.5

Wat speelt er?

Gaat het om een beslissing van de examencommissie dat **NIET** op grond van artikel 1.5 van het examenreglement genomen is?

Onduidelijk of mee oneens?

Vraag de **examensecretaris** om een toelichting op het besluit

Mee oneens?

Mee eens?

Dan kun je naar de **rector/directeur**. Hij/zij zal checken of de juiste stappen zijn gevolgd.

Mee oneens?

Mee eens?

Maak dan gebruik van de **klachtenregeling**.

Bijlage 3. Beroepsprocedure voor een beslissing die betrekking heeft op artikel 1.5

Wat speelt er?

Gaat het om een beslissing van de rector/ directeur vanwege een **onregelmatigheid** (bijv. fraude, instructies negeren, te laat komen) overeenkomstig het bepaalde in art. 1.5 van het examenreglement?

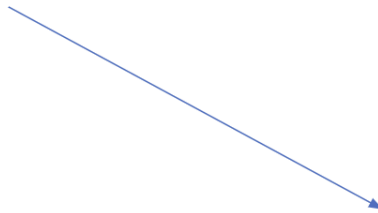
De rector/directeur besluit welke **maatregel** er genomen wordt na advies van de examencommissie

Mee oneens?

Mee eens?

Dan kun je binnen vijf dagen na dagtekening van het besluit een beroepschrift sturen naar de **Commissie van beroep** (bestuur@cvog.nl)